

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přirodovědecká fakulta

Katedra geografie

Miroslav ŠIBRAVA

GEOGRAFIE VINAŘSTVÍ V ČÁSLAVSKÉ VINAŘSKÉ OBLASTI

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Tatiana Mintálová, Ph.D.

Olomouc 2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Miroslav ŠIBRAVA**
Osobní číslo: **R07096**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Geografie vinařství v čáslavské vinařské oblasti**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je zmapovat dosavadní vývoj a současnost vinařství ve vinařské oblasti čáslavské. Práce je zaměřena na analýzu fyzicko-geografických podmínek pro pěstování révy vinné v oblasti.

1. Úvod, cíle a metodika práce
2. Historie vinařství v Čechách
3. Vinařská legislativa.
4. Fyzicko-geografické podmínky v oblasti
5. Studie vinařských obcí v oblasti.
6. Shrnutí-summary, klíčová slova-key words (v českém a anglickém jazyce)

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 10 000 - 12 000 slov
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

TOMŠÍK Pavel, SEDLO Jiří. Perspektivy vývoje a návrhy opatření politiky vinohradnictví a vinařství v České republice. Brno: Mendlova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2007

SUK Miloš, STEHLÍK Jan. Geologie a víno. Brno: Moravské zemské muzeum, 1995

LINHART Pavel, SUK Miloš, VÁLEK Vratislav. Vinařský atlas území České Republiky, Brno: Moravské zemské muzeum, 2007

KRAUS Vilém a kol. Réva a víno v Čechách a na Moravě. Praha: RADIX, 1999

DOLEŽAL Petr, Lexikon českého vinařství- Historie a současnost pěstování vína v českých zemích., Nový Bydžov: Specializované knižní nakladatelství vinařské literatury Petr+Iva, 1999

Vedoucí bakalářské práce: **RNDr. Tatiana Mintálová, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: **24. června 2009**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2010**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

dne

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci vypracoval sám, pod vedením RNDr. Tatiany Mintálové, Ph.D., a také, že jsem uvedl veškerou použitou literaturu a zdroje v seznamu použité literatury.

V Olomouci 7.května 2010

.....

podpis

Děkuji své vedoucí práce, RNDr. Tatianě Mintálové, Ph.D., za odbornou pomoc, rady a připomínky během zpracovávání této bakalářské práce. Také bych chtěl poděkovat místostarostovi obce Vinaře, panu Zdeňkovi Vranému, za velmi cenné informace. A v neposlední řadě panu Jiřímu Kociánovi, za odborné rady a připomínky, a za poskytnutí odborné literatury.

OBSAH

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK.....	8
ÚVOD.....	10
CÍLE A METODIKA PRÁCE	11
1 VYMEZENÍ ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ	13
2 FYZICKO-GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA ČÁSLAVSKÉ OBLASTI	15
2.1 FYZICKO-GEOGRAFICKÉ PODMÍNKY PRO VINICE	15
2.2 GEOMORFOLOGICKÁ STAVBA OBLASTI	17
2.3 KLIMATICKÉ PODMÍNKY	20
2.4 PŮDNÍ PODMÍNKY	22
3 HISTORIE VINAŘSTVÍ V ČECHÁCH	25
3.1 POČÁTKY VINAŘSTVÍ V ČECHÁCH	25
3.2 VINAŘSTVÍ V ČECHÁCH V LETECH 1914 – 1948	28
3.3 VINAŘSTVÍ V ČECHÁCH V OBDOBÍ SOCIALISMU (1948 – 1989)	28
3.4 VINAŘSTVÍ V ČECHÁCH PO ROCE 1989	29
4 LEGISLATIVA VINAŘSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE	31
4.1 PRÁVNÍ ÚPRAVY VE VINOHRADNICTVÍ A VINAŘSTVÍ PO ROCE 1989	31
4.2 VINAŘSKÝ ZÁKON Č.115/1995 SB. A JEHO ÚPRAVY.....	31
4.3 LEGISLATIVNÍ ÚPRAVY PO VSTUPU ČR DO EVROPSKÉ UNIE.....	33
4.3.1 Výsadba vinic po vstupu ČR do Evropské unie	33
5 AKTUÁLNÍ STAV VINAŘSTVÍ V ČÁSLAVSKÉ OBLASTI	35
5.1 OBCE S FUNGUJÍCÍM VINOHRADNICTVÍM	36
5.1.1 Konárovice	36
5.1.2 Kutná Hora	40
5.1.3 Svatý Mikuláš.....	46
5.1.4 Vinaře	48
5.2 OBCE BEZ FUNGUJÍCÍHO VINOHRADNICTVÍ	51
5.2.1 Bílé Podolí.....	51
5.2.2 Brambory.....	53
5.2.3 Horka I.....	53
5.2.4 Horušice	54
5.2.5 Semtěš	55
5.2.6 Žehušice	56
ZÁVĚR	57
SHRNUTÍ	59
SUMMARY	59

Klíčová slova – key words	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	60
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	63
SEZNAM PŘÍLOH.....	64

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

SEZNAM OBRÁZKŮ

- 1 - Lokalizace oblasti v rámci Středočeského kraje
- 2 - Vinice na viniční trati Zadní Zájezd
- 3 - Odrůdová skladba vinic v obci Konárovice v %
- 4 - Sklepní hospodářství v obci Konárovice
- 5 - Viniční tratě v obci Kutná Hora v %
- 6 - Vinice Pod Barborou, Kutná Hora
- 7 - Vinice Sukov, Kutná Hora
- 8 - Vinice U studánky, Svatý Mikuláš
- 9 - Odrůdová skladba vinice U studánky
- 10 - Vinice na Příčce v obci Vinaře, osázená v dubnu 2010
- 11 - Viniční tratě v obci Bílé Podolí
- 12 - Viniční trať Na skále v obci Žehušice

SEZNAM TABULEK

- 1 - Zařazení obcí dle lokalizace NUTS
- 2 - Zařazení obcí do geomorfologických jednotek
- 3 - Charakteristika klimatických oblastí T2 a MT10
- 4 - Přehled půdních typů v jednotlivých vinařských obcích
- 5 - Katastrální výměry, výměry viničních tratí a vinic za jednotlivé obce
- 6 - Výměry viničních tratí a registrovaných vinic v obci Konárovice
- 7 – Odrůdová skladba vinic v obci Konárovice
- 8 - Výměry viničních tratí a registrovaných vinic v obci Kutná Hora
- 9 - Odrůdová skladba produkujících vinic v obci Kutná Hora
- 10 - Výměry viničních tratí a registrovaných vinic v obci Svatý Mikuláš

- 11 - Odrůdová skladba vinice U studánky
- 12 - Výměry viničních tratí a registrovaných vinic v obci Vinaře
- 13 - Odrůdová skladba vinice Na příčce
- 14 - Odrůdová skladba vinice Nad hospodou
- 15 - Výměry viničních tratí v obci Bílé Podolí
- 16 - Výměry viničních tratí v obci Brambory
- 17 - Výměry viničních tratí v obci Horka I
- 18 - Výměry viničních tratí v obci Horušice
- 19 - Výměry viničních tratí v obci Žehušice

ÚVOD

Téma „Geografie vinařství v čáslavské vinařské oblasti“ jsem si zvolil z toho důvodu, že v této oblasti žiji a tato oblast je mi blízká. Před vypracováváním této bakalářské práce, mé znalosti byly pouze okrajové. Jedním z důvodů vypracování této práce bylo právě mé větší seznámení s oblastí ve které žiji a možnost bližšího seznámení s vinařstvím celkově.

Problémem této oblasti je, že o ní nebylo napsáno mnoho, pouze letmé zmínky v publikacích týkajících se vinařství v celých Čechách a proto bylo proto nutné většinu informací získat přímo v terénu, což mě obohatilo nejen o znalosti z vinařství ale i o možnost uplatnění mých teoretických znalostí geografického výzkumu v praxi. Údaje o této oblasti byly v některých publikacích zastaralé, nebo dokonce chybné a bylo třeba vše ověřit v terénu.

Pojem vinařství je velice široký a proto jsem se musel rozhodnout, jakým směrem se bude má práce ubírat. Zaměřil jsem se na historii vinařství v Čechách, důvodem bylo poznání historických podkladů k pěstování vína v této oblasti, není možné zaměřit se pouze na historii vinařství ve sledované oblasti, ale bylo zapotřebí seznámit se s historií vinařství v celých Čechách, z důvodu pochopení všech okolností. Dále jsem se zaměřil na legislativu s vinařstvím spojenou, která je v dnešní době pro vinařství jedním z nejdůležitějších faktorů hned po fyzicko-geografických podmínkách. Další oblastí mého zájmu byla právě fyzicko-geografická charakteristika oblasti, respektive na geomorfologickou stavbu, půdní a klimatické podmínky, vyjadřující vhodnost oblasti pro pěstování révy vinné. A dále pak jsem se věnoval stavem vinařství v jednotlivých obcích oblasti.

I když ve sledované oblasti nehraje víno takovou úlohu, jako je tomu například na jižní Moravě, získává si stále více příznivců mezi místním obyvatelstvem. Vinařství v této oblasti nemůže konkurovat co se kvantitativně týče, ale určitě může konkurovat svou kvalitou, která se stále zlepšuje. Hlavním faktorem rozvoje vinařství v této oblasti je větší informovanost místních obyvatel, ke kterému může přispět i tato práce.

CÍLE A METODIKA PRÁCE

Cíl

Cílem bakalářské práce je analýza podmínek pro pěstování révy vinné v čáslavské vinařské oblasti, z hlediska historického, legislativního a fyzicko-geografického. Byly stanoveny následující cíle:

- 1) Historie pěstování révy vinné na území Čech.
- 2) Analýza vinařské legislativy po roce 1989 v České republice
- 3) Zjištění fyzicko-geografických podmínek pro pěstování révy vinné
- 4) Analýza fyzicko-geografických poměrů v čáslavské oblasti
- 5) Studie jednotlivých vinařských obcí regionu- socioekonomická charakteristika, vývoj vinařství, aktuální stav vinařství, počty pěstitelů, rozlohy viničních tratí a vinic, druhová skladba a vyhlídky jednotlivých vinařských obcí do budoucna.

Metodika

Bakalářská práce se skládá ze čtyř hlavních částí – fyzicko-geografické podmínky pro pěstování révy vinné a fyzicko-geografické poměry v čáslavské vinařské oblasti, historie vinařství v Čechách, legislativa vinařství v České republice a studie současné stavu vinařství v jednotlivých vinařských obcích v oblasti.

Část fyzicko-geografická charakteristika čáslavské oblasti je sestavena na základě odborné literatury, týkající se tohoto tématu. Část fyzicko-geografické podmínky pro vinice byla vypracována na základě informací získaných přímo od vinařů a doplněny a upřesněny na základě studia literatury týkající se tohoto tématu - Réva a víno v Čechách a na Moravě(Kraus – kol.,1999), Geologie a víno (Suk – Steklík, 1995). Jednotlivé charakteristiky oblasti byly stanoveny na základě odborné literatury, geomorfologie -Hory a nížiny(Demek, 2006), klimatologie oblasti – Klimatické oblasti ČSR (Quitt, 1975) a půdní podmínky- Atlas půd České republiky (Tomášek, 1995).

Část zabývající se historií vinařství v Čechách byla vypracována na základě analýzy odborné literatury, zabývající se tímto tématem a na základě strukturovaných rozhovorů s odborníky na toto téma.

Další část týkající se legislativy vinařství v České republice byla vypracována na základě analýzy odborné literatury, týkající se tohoto tématu a na základě analýzy zákonů týkající se vinařství, jednalo se především o zákon č.115/1995 Sb., a jeho přílohy a úpravy, a dále pak zákon č.321/2004 Sb. a jeho úpravy a přílohy.

Poslední část je vypracována z větší části terénním šetřením. Informace o počtu obyvatel za jednotlivé obce byly získány z Českého statistického úřadu, informace o firmách působících v obcích a počtech jejich zaměstnanců byly získány na základě informací poskytnutých místními obecními úřady. Data o počtech a rozlohách viničních tratí v jednotlivých obcích byly taktéž poskytnuty obecními úřady jednotlivých obcí. Informace o druhové skladbě a rozlohách současných vinic jsou zpracovány na základě dat poskytnutých Ústředním kontrolním zemědělským ústavem v Oblekovicích a informace o nově vysázených vinicích poskytnuty společností Vinné sklepy Kutná Hora s.r.o. Veškeré informace o vývoji vinařství, současném stavu a plánech v jednotlivých vinařských obcích byly získány na základě řízených rozhovorů se starosty jednotlivých obcí, vinaři působícími v oblasti a rozhovory s místními starousedlíky.

Veškerý text je zpracován v programu Microsoft Word 2000. Ke zpracování tabulek a grafů bylo využito programu Microsoft Excel 2000. Mapy byly vytvořeny a upraveny v programu ArcGIS9.3.

1 VYMEZENÍ ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ

Zájmovým územím bakalářské práce je vinařská oblast Čáslavská. Oblast se nachází ve východní části Středočeského kraje.

Čáslavská vinařská oblast byla ustanovena v roce 26.května 1995, novým vinařským zákonem č.115/1995 Sb., který vešel v platnost k 1.září 1995. Dle tohoto zákona do této oblasti spadaly vinařské obce Horka I, Kutná Hora a Vinaře. V roce 1996 byla do oblasti zařazena nově vzniklá vinařská obec Konárovice. Na základě zákona č.298/2000 Sb. ze dne 31.srpna 2000 byly do této oblasti přidruženy nově vzniklé vinařské obce Bílé Podolí, Brambory, Horušice, Semtěš, Svatý Mikuláš a Žehušice. Později v roce 2004 byla tato oblast začleněna dle nové regionalizace začleněna do nově vzniklé Mělnické podoblasti, která byla stanovena vyhláškou č.324/2004Sb. ze dne 1.května 2005, upravující zákon č.321/2004 Sb. .

Počty vinařských obcí se v čáslavské oblasti měnily naposledy v roce 2000 a od toho roku má tato vinařská oblast 10 vinařských obcí – Bílé Podolí, Brambory, Horušice, Horka I, Konárovice, Kutná Hora, Semtěš, Svatý Mikuláš, Vinaře a Žehušice.

Zájmové území zahrnuje celkem 10 obcí a jejich celková výměra je 11 258 hektarů. Počet obyvatel v těchto obcích byl k 1.1.2009 celkem 25 550, přičemž většina obyvatel žila v obci Kutná Hora, největší obci sledovaného území a zároveň jediná obec se statutem města. Obec s nejnižším počtem obyvatel je obec Brambory, s počtem obyvatel 99. Naopak největší počet obyvatel má již zmiňovaná Kutná Hora a to 21 646 obyvatel. Průměrná hustota zalidnění ve sledovaném území činí 227 obyvatel na kilometr čtvereční. Průměrný počet obyvatel na jednu obec je 2555 obyvatel.

Zaměříme-li se na územně správní členění, obce ve sledované oblasti leží v ORP Čáslav (Bílé Podolí, Brambory, Horušice, Horka I, Semtěš, Vinaře a Žehušice), v ORP Kolín (Konárovice) a v ORP Kutná Hora (Kutná Hora a Svatý Mikuláš). Zařazení obcí dle lokalizace NUTS je uvedeno v tab č.1. Lokalizace obcí v rámci ORP viz. příloha 1.

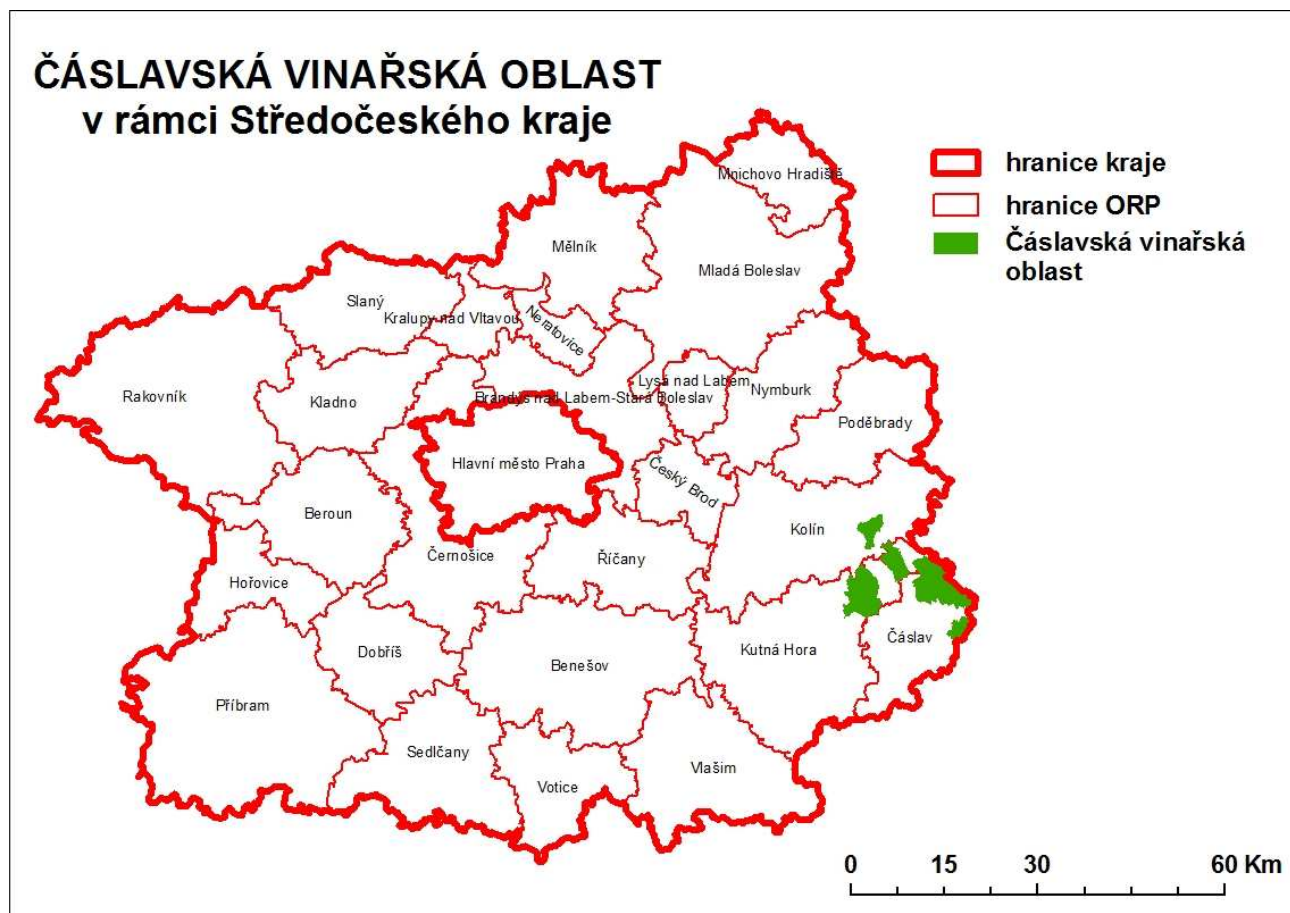
Tab.č.1.: Zařazení obcí dle lokalizace NUTS

NUTS I	stát	Česká republika	Česká republika
NUTS II	region	Střední Čechy	Střední Čechy
NUTS III	kraj	Středočeský	Středočeský
LAU I	okres	Kutná Hora	Kolín
LAU II	obec	Bílé Podolí, Brambory, Horušice, Horka I, Kutná Hora, Semtěš, Svatý Mikuláš, Vinaře, Žehušice	Konárovice

Zdroj: statnisprava.cz, 2010

Nejsevernější obcí regionu je obec Konárovice v ORP Kolín, nejjihnější obcí oblasti je obec Vinaře v ORP Čáslav, nejvýchodnější obcí oblasti je obec Kutná Hora v ORP Kutná hora a nejzápadnější obcí oblasti je obec Semtěš v ORP Čáslav.

Obr. č.1.: Lokalizace oblasti v rámci Středočeského kraje

2 FYZICKO-GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA ČÁSLAVSKÉ OBLASTI

2.1 Fyzicko-geografické podmínky pro vinice

Na růst a životní děje vinné révy, a hlavně na její produktivitu a především jakost plodů i kvalitu budoucího vína, výrazným způsobem působí mikroklimatické a půdní podmínky dané lokality. Důležité podmínky pro pěstování révy vinné jsou teplota, světlo, vodní srážky, půdní podmínky a nadmořská výška.

Půdní podmínky

Půdní podmínky mají pro vinnou révu zásadní význam, jelikož v půdě se nachází hlavní část kořenového systému révy vinné. Hlavní kořen proniká až do podloží. Podloží ovlivňuje odvodnění, hloubku kořenového systému a schopnost shromažďovat minerální látky. Nejlepším prostředím na pěstování révy vinné jsou půdy s propustným podložím, které dobře propouští a zároveň zadržuje vodu. Schopnost půdy zadržet a odrážet teplo ovlivňuje období zrání plodů révy vinné. Půdy štěrkové a písčité urychlují zrání, naopak půdy jílovité, které jsou studené zpomalují zrání plodů.

Nejlepší půdou pro pěstování jakostních odrůd vhodných k přípravě vína jsou půdy, které se dobře a rychle prohřívají. To jsou převážně půdy kamenité a štěrkové. Na kterých je zachována vysoká kvalita vína, ale sklizeň dosahuje nižších hodnot, než na těžších hlinitých půdách.¹

Nadmořská výška

Vhodná nadmořská výška pro pěstování révy vinné, je závislá na zeměpisné šířce daného místa. Obecně se udává, že při zvýšení nadmořské výšky o 100 metrů, klesá průměrná cukernatost hroznů asi o 1 až 1,5%. Se stoupající nadmořskou výškou se také zpožďují jednotlivé vývojové fáze vegetačního cyklu révy vinné. V závislosti na reliéfu krajiny jsou nejvhodnější místa k pěstování révy vinné, v Čechách, v nadmořské výšce 250–300 m.n.m.

¹ Konůpka, 1946

Teplota

Teplota je jedním z nejdůležitějších faktorů pro pěstování révy vinné. Réva vinná je teplomilná rostlina a začíná růst přibližně při teplotě 10°C, což je takzvaná aktivní teplota. Při teplotě 28-30°C je růst révy vinné nejrychlejší. Vyšší teplota v době vývinu plodů podporuje jejich růst a zrání a má vliv na vysokou jakost při sklizni. Naopak negativně působí na révu vinnou teplota pod 0°C. V zimním období může dojít k poškození pupenů už při teplotě -15°C. V oblastech, kde klesají teploty každoročně pod -20°C, je pěstování révy vinné obtížné až nereálné.

Vodní srážky

Množství srážek je důležité nejen v celkovém ročním úhrnu, ale také podle rozložení srážkových úhrnů během vegetačního období révy vinné. K udržení růstu a plodnosti révy vinné je zapotřebí minimálně 300 mm vodních srážek za rok. Optimální úhrn srážek je ovšem 600 – 700 mm za rok. Pro vinnou révu, jsou nejdůležitější srážky v období před rašením oček, po odkvětu a před dozráním hroznů.

Na zralost plodů a révoví má nepříznivý vliv vlhkost, která způsobuje prodlužování celkové vegetační doby révy vinné. Vlhkost dále snižuje odolnost révy vinné proti nepříznivým podmínkám. Naopak příliš nízká vlhkost zdržuje vzrůst a celkový vývoj révy vinné. Posuzuje se i to, jak se v dané lokalitě projevuje vodní eroze půdy a jak rychle voda prosakuje do hlubších horizontů, kde je pro révu vinnou nedostupná. Podstatná je i forma srážkové vody, obzvláště tvorba rosy, která v létě zvyšuje nebezpečí napadení houbovými chorobami. Naopak rosa působí příznivě na podzim, před sklizní hroznů, při dozrávání hroznů. Deštivé počasí, během zrání hroznů, působí hnilobu a ztráty při sklizni.

Sněhová pokrývka je pro vinice velice prospěšná, jelikož chrání kořenovou soustavu révy vinné před promrzáním. Během tání pak zásobuje půdu potřebnou vláhou.

Světlo

Sluneční světlo je důležité při fotosyntéze révy vinné. Sluneční světlo pak dále zahřívá půdní povrch a podporuje růst, plodnost a metabolismus révy vinné. Réva vinná je světlomilná rostlina a nesnáší zastínění. Pokud nemá réva vinná dostatečné oslunění, jsou její letorosty tenké a dlouhé, což způsobuje nízkou úrodu. Z tohoto důvodu, se pěstuje réva vinná na osluněných svazích.

2.2 Geomorfologická stavba oblasti²

Celá oblast se nachází v provincii Český masív, který je zbytkem rozsáhlého hercynského horstva. Hlavní vrásnění zde probíhalo v prvohorách, od středního devonu do svrchního karbonu (380 – 300 mil. let př.n.l.). Geologickou minulost Českého masívu lze pozorovat do mladšího prekambria – proterozoika (700 – 900 mil. let př.n.l.).

Všechny nejnižší geologické jednotky, na kterých se nacházejí vinařské obce studované oblasti, jsou popsány na následujících stránkách.

Z geomorfologického hlediska zkoumané území spadá do vícero geomorfologických jednotek Českého masívu. Zařazení jednotlivých obcí regionu do geomorfologických jednotek je znázorněno v následující tabulce.

Tab.č.2 : Zařazení obcí do geomorfologických jednotek

obec	provincie Český masív				
	subprovincie	oblast	celek	podcelek	Okrsek
Bílé Podolí	Česko-moravská subprovincie	Českomoravská vrchovina	Železné hory	Chvaletická pahorkatina	
	Česká tabule	Středočeská tabule	Středolabská kotlina	Čáslavská kotlina	Žehušická kotlina
Brambory	Česko-moravská subprovincie	Českomoravská vrchovina	Železné hory	Chvaletická pahorkatina	
Horka I.	Česko-moravská subprovincie	Českomoravská vrchovina	Železné hory	Chvaletická pahorkatina	
	Česká tabule	Středočeská tabule	Středolabská kotlina	Čáslavská kotlina	Žehušická kotlina
Horušice	Česko-moravská subprovincie	Českomoravská vrchovina	Železné hory	Chvaletická pahorkatina	

² Demek, 2006

obec	provincie Český masív				
	subprovincie	oblast	celek	podcelek	Okrsek
Konárovice	Česká tabule	Východočeská tabule	Východolabská tabule	Chlumecká tabule	Krakovanská tabule
Kutná Hora	Česko-moravská subprovincie	Českomoravská vrchovina	Hornosázavská pahorkatina	Kutnohorská plošina	Golčojeníkovská pahorkatina
	Česko-moravská subprovincie	Českomoravská vrchovina	Hornosázavská pahorkatina	Kutnohorská plošina	Malešovská pahorkatina
	Česká tabule	Středočeská tabule	Středolabská kotlina	Čáslavská kotlina	Ronovská kotlina
Semtěš	Česko-moravská subprovincie	Českomoravská vrchovina	Železné hory	Chvaletická pahorkatina	
	Česká tabule	Středočeská tabule	Středolabská kotlina	Čáslavská kotlina	Žehušická kotlina
Svatý Mikuláš	Česká tabule	Středočeská tabule	Středolabská kotlina	Čáslavská kotlina	Žehušická kotlina
Vinaře	Česká tabule	Středočeská tabule	Středolabská kotlina	Čáslavská kotlina	Ronovská kotlina
Žehušice	Česká tabule	Středočeská tabule	Středolabská kotlina	Čáslavská kotlina	Žehušická kotlina

Zdroj: Hory a nížiny- Demek, 2006

Golčojeníkovská pahorkatina

Golčojeníkovská pahorkatina je geomorfologický okrsek Kutnohorské plošiny. Je to plochá pahorkatina se sklonem od jihu k severu, tvořena převážně rulami a ostrůvky křídových usazenin. Napříč pahorkatinou probíhá výrazný svah na linii Malešov-Souňov-Bratčice-Golčův Jeníkov-Uhelná Příbram-Chotěboř, na kterém se stýká obnažený předkřídový zarovnaný povrch na severu a paleogenní zarovnaný povrch, z něhož se vyvinula dnešní holorovina, na jihu. Nejvyšší vrchol tohoto okrsku - Za stodolami (537 m.n.m).

Chvaletická pahorkatina

Chvaletická pahorkatina je geomorfologický podcelek v severozápadní části Železných hor. Je tvořena zvrásněnými horninami železnobrodského protozoika a

paleozoika, biotickou žulou a gabrem, ostrůvky křídových usazenin. Ve sníženinách se nacházejí červené tropické zvětraliny, na hřebtech potom kryogenní tvary. Nejvyšší vrchol – Černá skála (413,1 m.n.m.).

Krakovanská tabule

Krakovanská tabule je geomorfologický okrsek v jihozápadní části Chlumecké tabule. Je to plochá pahorkatina převážně v povodí Cidliny, na jihozápadě v povodí Labe. Je tvořena slínovci, jílovci a spongility spodního a středního turonu dále pak pleistocenními říčními štěrky a písky. Má slabě rozčleněný erozně akumulací reliéf staropleistocenních říčních teras Labe a Cidliny, s plochými kuestami. Nejvyšší vrchol – Homole (279 m.n.m.).

Malešovská pahorkatina

Malešovská pahorkatina je geomorfologický okrsek, nacházející se v západní části Kutnohorské plošiny, je to plochá pahorkatina se sklonem od jihu k severu. Leží na svorech, svorových rulách a rulách s ostrůvky křídových a neogenních usazenin. Na západě je omezena složeným zlomovým svahem vázaným na kouřimskou poruchu. Severní část představuje exhumovaný předkřídový zarovnaný povrch, který byl obnažen odnosem křídových usazenin. Součástí okrsku je revír těžby stříbra u Kutné Hory. Nejvyšší vrchol – Vysoká (471,2 m.n.m.).

Ronovská kotlina

Ronovská kotlina je geomorfologická okrsek v jihovýchodní části Čáslavské kotliny. Je tvořena turonskými slínovci, písčitými slínovci a vápnitými prachovci, cenomanskými pískovci, při okrajích svory, pararulami a ortorulami s vložkami amfibolitů. Ronovská kotlina zaujímá členitější erozně denudační reliéf okrajové oblasti tektonické sníženiny se strukturně denudačními plošinami na křídových hornách, s relikty staropleistocenních a mladotřetihorních teras, s exhumovaným předkřídovým zarovnaným povrchem a těsnými erozními údolími v krystalinických horninách v povodí středního toku Klejnárky a Doubravy. Nejvyšší vrchol – U Písku (340,5 m.n.m.).

Žehušická kotlina

Žehušická kotlina je geomorfologický okrsek v severozápadní části Čáslavské kotliny. Je to akumulací, méně erozně denudační rovina až plochá pahorkatina v níže

položeném území tektonické sníženiny při dolní Doubravě a Klejnárce, vzniklé tektonickým poklesem. Žehušická kotlina je tvořena ze slínovců a vápnitých prachovců jizerského a bělohorského souvrství svrchní křídý, nízkých středopleistocenních a mladopleistocenních teras, dále ji tvoří pokryvy a návěje vátých písků, sprašových pokryvů a široké údolní nivy, vzácněji kryopedimenty na odkrytém křídovém podloží a ojediněle vypreparovaných ortorulových a amfibolitových suků s příbojovými uloženinami křídového moře. Nejvyšší vrchol – Kamajka (230,6 m.n.m.).

Významným bodem Žehušické kotliny je Žehušická skalka, na kterém se nachází viniční trať v obci Žehušice- Na skále.

Žehušická skalka je nízký amfibolitový suk tvaru krátkého hříbku s křídovými uloženinami křídového moře, odkrytými v bývalých kamenolomech. Suk, mírně se zvedající z povrchu plošiny středopleistocenní terasy v soutokovém úhlu Doubravy a Brslenky, byl ehumován pleistocenní erozí z pokryvky spodnoturonských slínovců. Žehušická skalka leží 224,8 m.n.m)

2.3 Klimatické podmínky

Podle Quittovy klasifikace byla sledovaná oblast zařazena do teplé klimatické oblasti T2 a mírně teplé klimatické oblasti MT10. Konkrétně obce Bílé Podolí, Brambory, Horka I, Horušice, Konárovice, Kutná Hora, Semtěš, Svatý Mikuláš a Žehušice leží v teplé klimatické oblasti T2. Pouze obec Vinaře se nachází v mírně teplé klimatické oblasti MT10.

Teplá klimatická oblast T2 je charakteristická dlouhým létem. Teplým a suchým, velmi krátkým přechodným obdobím s teplým až mírně teplým jarem i podzimem. Zima je krátká, mírně suchá až velmi suchá a mírně teplá, s velmi krátkým trváním sněhové pokryvky. Mírně teplá klimatická oblast MT10 se vyznačuje dlouhým létem, teplým a mírně suchým, krátkým přechodným obdobím s mírně teplým jarem a mírně teplým

podzimem, krátkou zimou, mírně teplou a velmi suchou. Trvání sněhové pokrývky je v této klimatické oblasti krátké.³

Tab.č.3 : Charakteristika klimatických oblastí T2 a MT10

	T2	MT10
Počet letních dnů	50 - 60	40 – 50
Dny v roce s průměrnou teplotou nad 10°C a více	160 - 170	140 – 160
Počet mrazových dnů	100 – 110	110 - 130
Počet ledových dnů	30 – 40	30 - 40
Průměrná teplota v lednu	-2 - -3°C	-2 - -3°C
Průměrná teplota v červenci	18 – 19 °C	17 – 18°C
Průměrná teplota v dubnu	8 – 9°C	7 – 8°C
Průměrná teplota v říjnu	7 – 9°C	7 – 8°C
Průměrný počet dnů se srážkami 1 mm a více	90 – 100	100 – 120
Srážkový úhrn ve vegetačním období	350 – 400	400 – 450
Srážkový úhrn v zimním období	200 – 300	200 – 250
Počet dnů se sněhovou pokrývkou	40 – 50	50 – 60
Počet dnů zamračených	120 – 140	120 – 150
Počet dnů jasných	40 – 50	40 – 50

Zdroj: Klimatické oblasti ČSR⁴

³ QUITT, 1975

⁴ QUITT, 1975

2.4 Půdní podmínky

Půda vzniká v našich podmínkách rychlostí asi jeden centimetr za sto let, přičemž důležitými prvky jsou klimatické podmínky, morfologie místa, typy porostu daného místa, způsob zemědělského obdělávání a geologický substrát, ze kterého půda vzniká.⁵

Ve vinařských obcích v čáslavském regionu je různorodé a v některých vinařských obcích se vyskytuje více typů půd. Svrchní vrstva vinic je tvořena obdělávanou ornici. Tato ornice je zpravidla ovlivněna antropogenními vlivy, díky tomu je mírně kyselá až neutrální a má zvýšený obsah živin a snížený obsah humusu. Působením všech hlavních faktorů se na sledovaném území vyvinuly tyto typy půd: **Arenosoly, Černice, Černozemě, Hnědozemě a Pararendziny**. Přehled typů půd v jednotlivých obcích viz. tabulka č.4.

Tab. č.4 : Přehled půdních typů v jednotlivých vinařských obcích

obec	půdní typy
Bílé Podolí	Černozemě
Brambory	Černozemě
Horka I.	Černice, Pararendziny
Horušice	Černice, Pararendziny
Konárovice	Arenosoly, Černozemě
Kutná Hora	Hnědozemě, Pararendziny
Semteš	Černozemě
Svatý Mikuláš	Arenosoly, Černozemě
Vinaře	Arenosoly, Hnědozemě, Pararendziny
Žehušice	Arenosoly, Černozemě, Hnědozemě

Zdroj: Atlas půd České republiky

Arenosoly

Závislost toho typu na klimatu je malá, protože vznik je podmíněn především vlastnostmi matečného substrátu. Původním rostlinným krytem byly borové lesy. Půdotvorným substrátem jsou extrémně minerálně chudé písčité sedimenty – naváté písky nebo štěrkovité písky říčních teras. Arenosol je tvořen mělkým humusovým horizontem,

který nasedá přímo na matečný substrát. Půda je velmi lehká, písčitá. Obsah humusu je nízký a špatné kvality. Půdní reakce slabě kyselá až kyselá a sorpční vlastnosti velmi špatné. Tyto půdy jsou extrémně vodopropustné a vysychavé.⁶

Černice

Černice se vyskytují hlavně v nižších polohách, například v Polabí a na jižní Moravě. Prvotní porost tvořily olšiny, druhotnými byly louky typu polabských slatin. Matečním substrátem jsou silně vápnité nivní uloženiny, zvětralé slínovce nebo nízké písčité terasy ovlivněné vysoko uloženou hladinou podzemní vody. Černice vystupují nejčastěji v nivách, zvláště při jejich vnějších okrajích. Jsou méně ovlivňované záplavami a hladina podzemní vody je u nich blíže k povrchu. Hlavním půdotvorným pochodem je intenzivní humifikace spolu s glejovým procesem v hlubších spodinách. Humusový horizont je velmi tmavě zbarven a dosahuje mocnosti mnoha decimetrů, hlouběji přechází do vápnitého substrátu, který je s přibývajícím hloubkou stále intenzivněji ovlivňován glejovým procesem. Převážně se jedná o těžší půdy. Půdní reakce je vlivem obsahu karbonátů neutrální až slabě zásaditá.⁷

Černozemě

Černozemě vznikly v raných obdobích postglaciálu pod původní stepí a lesostepí. V dnešní době jsou uchovávány ve své původní podobě jen díky zemědělské kultivaci. Matečním substrátem jsou spraše, místy se uplatňují také zvětraliny slínovců, vápnité jíly nebo vápnité písky. Hlavním půdotvorným procesem při vzniku byla intenzivní humifikace, která probíhala pod stepní vegetací. Půdní profil je charakteristický, tmavě zbarveným humusovým horizontem, který dosahuje mocnosti 60-80 cm. Tento typ půdy je nejčastěji středně těžký s vyšším až vysokým obsahem kvalitního humusu. Má neutrální reakci a velice dobré sorpční vlastnosti.⁸

⁵ Linhart – Suk – Válek, 2007

⁶ Tomášek, 1995

⁷ Tomášek, 1995

⁸ Tomášek, 1995

Hnědozemě

Hnědozemě vznikaly pod původními dubohabrovými lesy. Půdotvorným substrátem je spraš, sprašová hlína nebo smíšená polygenetická hlína. Pod humusovým horizontem leží slabě zesvětlený eluviální horizont. V hloubce 30-50 cm je mocný, hnědě až rezavohnědě zbarvený iluviální horizont, obohacený o jílovou substanci a teprve pod ním leží matečný substrát. Hnědozemě jsou nejčastěji středně těžké půdy. Obsah humusu je nižší než u černozemí, jeho složení však stále příznivé. Půdní reakce je slavně kyselá, sorpční vlastnosti jsou poněkud zhoršeny. Proti černozemím jsou výhodné, neboť jsou méně náchylné k vysychání.

Pararendziny

Pararendziny jsou půdy vázané na substráty zvětralin karbonátově-silikátových hornin, vápnitých břidlic, pískovců, opuk a na karbonátové zvětralině čedičů a jejich pyroklastik. Původním rostlinným krytem bylo teplomilnější rostlinstvo, často typu teplomilných doubrav. Dominantním půdotvorným procesem je humifikace. Jsou to půdy mělké skeletovité, lehčího až středně těžkého složení. Obsah humusu nižší kvality je střední. Půdní reakce jsou neutrální. Sorpční vlastnost je závislá na zrnitostním složení půdy.⁹

⁹ Tomášek, 1995

3 HISTORIE VINAŘSTVÍ V ČECHÁCH

K pochopení problematiky a aktuální situace vinařství v Čáslavské vinařské oblasti je nutné být seznámen s historií vinařství v Čechách. Vinařství v Čechách je z historického hlediska značně odlišné od vinařství na Moravě. V následujících kapitolách jsou popsány jednotlivé fáze vývoje vinařství v Čechách.

3.1 Počátky vinařství v Čechách

Podle ludmilské legendy se vinná réva v okolí dnešního Mělníka pěstovala již od 9.století. Podle této legendy poslat moravský kníže Svatopluk českému knížeti Bořivojovi a jeho ženě Ludmile sud moravského vína k oslavě narození jejich syna Spytihněva. Ludmila i její manžel konvertovali ke křesťanství a Ludmila se stala jeho aktivní širitelkou. Aby zajistila víno pro církevní účely, podnítila výsadbu prvních vinic. První vinice byla údajně mezi obcemi Nedomice a Dřísy.¹⁰

Na rychlé šíření vinic v nejteplejších oblastech Čech poukazuje zakládací listina kapituly litoměřické z roku 1057, která pojednává o nadaci kostelu sv.Štěpána a uvádí darování vinic i s vinaři knížetem Spytihněvem II.

K významnému rozvoji vinařství v Čechách, došlo za vlády Karla IV., ve 14. století. V tomto období již dosahovalo české vinařství značného rozvoje a věhlasu. Převahu v rozšiřování vinic získávají nad kláštery města.

Císař Karel IV. vydává roku 1358 královský mandát, v němž nařizuje, aby na všech vhodných místech země České byly zakládány vinohrady a vnáší do vinařství pevný řád. Dále pak bylo také roku 1358 císařem Karlem IV.vydáno nařízení, kterým bylo české vinařství chráněno – Právo viničné. Toto právo přísně trestalo každého, kdo by chtěl vinné révě škodit. V této době byli do zemí českých povoláni cizí odborníci, kteří měli poučit české vinaře o správném ošetřování vinné révy a zároveň byly přivezeny keře vinné révy z Francie a Porýní.¹¹

¹⁰ Kraus a kol., 1999

¹¹ Doležal, 1999

Za vlády Václava IV. bylo vinařství v Čechách neustále rozšiřováno a stalo se velice důležitým zemědělským odvětvím. Vinohrady se rozkládaly v okolí měst Prahy, Mělníka, Litoměřic, Ústí, Loun, Mladé Boleslavi, Rakovníka, Chrudimi, v okolí Karlštejna, ale též na Plzeňsku, Budějovicku, Chlumecku, Bydžovsku a dokonce i v Podkrkonoší. Rozlohy vinohradů byly v porovnání s dnešním stavem českého vinařství mnohonásobně větší – před třicetiletou válkou bylo v Čechách kolem 15 000 ha vinic (v dnešní době má vinařská oblast Čechy 721 ha vinic). K výnosům vinohradů jsou uváděna jednotlivá čísla, z jednoho hektaru se sklízelo až 40 metrických centů hroznů. Jenom v samotné Praze bylo více než dva tisíce vinic a na nich zaměstnáno přes dva tisíce stálé čeledi.¹²

Roku 1558 byl vydán první česky napsaný odborný spis o vinařství:

„Jan Had: Vinice v jakém položení má být a jakým způsobem člověk má jí dělati, aby toho hojný oužitek mohl míti.“ Toto dílo je důkazem vzdělanosti tehdejších vinařů a také, že vinohradnictví bylo v Čechách velmi významným odvětvím. V Porovnání s vinařstvím moravským, které obhospodařovalo 20 000 ha, bylo vinařství Čech o 5 000 ha menší. V celých Čechách se sklízelo 350 000 hl vína ročně.¹³

Úpadek českého vinařství přišel během třicetileté války. V mnoha knihách, zmiňujících vinařskou historii, je toto období označované jako počátek totálního úpadku českého vinařství. Země byla drancována jak domácími, tak cizími vojsky a ničení se nevyhnulo ani vinohradům. Podle kronikářských záznamů se uvádí, že nepřátelé odváželi ze země vinnou révu z vinohradů. Na vinicích se napracovalo – vinohrady neměl kdo ošetřovat, mnozí zahynuli během války, jiní opustili zemi českou a vše zde zanechali. V roce 1623 se vystěhovalo z vinorodných krajín do ciziny 36 000 rodin, z nichž 30 000 mělo živnost vinařskou. Důkazem o kdysi rozvinutém vinařství českém zůstaly na mnoha místech pouze místní a pomístná jména, např.: Vinary, Vinice, Vysoké Vinice a další.¹⁴

V 18. a 19. století se rozpadá naturální hospodaření a dochází k rozvoji obchodu, řemesel a průmyslu. Ale objevují se také první pokusy o obnovu českého vinařství.

¹² Kraus a kol., 1999

¹³ Konůpka, 1946

¹⁴ Hauf, 1989

Ukázalo se, že mnohé vinice již není účelné obnovovat. Námaha s obnovou vinic se nevyplácela. Navíc došlo k rozšíření obchodu a dováželi se k nám vína z jižních zemí za nepřilíživě vysokou cenu. Také sousední Morava, která dosahovala v rozloze vinic a produkci vína obrovskou převahu, byla snadnější možností k nákupu vína, než pracná a drahá obnova vinic, které neměly tak výhodné přírodní podmínky jako kraje moravské. V Čechách se proto začaly vytrácet vinice v krajích kolem Berouna, Plzně, Klatov, Budějovic, Tábora a Hradce Králové. Vinařství se významně udrželo na Mělnicku, v Litoměřicích, Roudnici a Praze. V menší míře potom na Rakovnicku, Kutnohorsku a Kouřimsku.

Ve třicátých letech 19. století se hospodařilo v Čechách na 2 110 ha vinogradů. Produkce vína dosahovala pouhých 32 000 hektolitrů vína, oproti tomu ve stejné době, dosahovala produkce na Moravě 250 400 hektolitrů vína. I když je to oproti předchozí době významný pokles rozlohy i produkce, i tak je to v porovnání s dnešním stavem pětikrát více.¹⁵

Dalším důvodem úpadku vinařství v Čechách byl rozvoj pivovarnictví. Již od 17. století prakticky neexistovalo v Čechách panství bez pivovaru a kde k tomu byly jenom trochu příznivé podmínky, pěstoval se chmel. Například v městě Heřmanově Městci byl vydán zákaz šenkování vína, což vedlo samozřejmě k úpadku vinařství v jeho okolí. Na plochách, kde byla dříve pěstována réva vinná, se začala vysazovat zelenina a ovocné stromy. V roce 1870 se rozloha českých vinogradů snížila na 684 ha.¹⁶

Roku 1857 se konala rakouská zemědělsko-lesnická výstava, kde bylo poukázáno na velmi nízkou kvalitu českého vinařství a jeho nerentabilitu. Propagátorům českého vinařství se podařilo získat nové zájemce a plochy vinogradů v Čechách se začaly opět rozšiřovat. V roce 1892 je v Čechách více jak 900 ha vinic.¹⁷

Dalším důležitým krokem pro vinařství v Čechách, bylo založení vinařských škol v roce 1899. V Litoměřicích vznikla německá vinařská škola a v Mělníce česká vinařská škola. Dále ve stejném roce vychází první odborný časopis Český vinař a je vydáno více

¹⁵ Doležal, 1999

¹⁶ Hauf, 1989

¹⁷ Doležal, 1999

jak 20 knižních titulů o vinařství v českém jazyce. Všechny tyto snahy měly příznivý vliv na další osud českého vinařství.

3.2 Vinařství v Čechách v letech 1914 – 1948

V tomto období, nazývané érou kapitalismu, byly poměry v českém vinařství velmi neutěšené, a to především v období mezi oběma světovými válkami. Vinaři sami měli velmi nízkou životní úroveň a chyběli jim i finanční prostředky na obnovu vinohradů.

V roce 1937 bylo v samotných Čechách pouhých 377,4 ha vinohradů. Vinaři v Čechách většinou své hrozny prodávali, ale sami nevyráběli.

V letech 1936 – 1938 vykupují velkoobchodníci s vínem ve vinařských oblastech 1 kg hroznů za 80 haléřů. Přitom se cena vína, které bylo od vinařů, kteří jej vyráběli, pohybovala mezi 2 – 4 Kč za jeden litr¹⁸

Mezi lety 1930 – 1945 byla výměra českého vinařství 163 ha.¹⁹

Po II. světové válce nadále pokračoval úpadek českého vinařství až do 50. let dvacátého století. Jedním z důvodů tohoto stavu bylo nové osídlování vinařských oblastí, hlavně po odsunutém německém obyvatelstvu, a málo vinařů mezi novými vlastníky.

3.3 Vinařství v Čechách v období socialismu (1948 – 1989)

Pokud objektivně zhodnotíme první léta pětiletých plánů, dojdeme k závěru, že éra socialismu významně přispěla k rozvoji vinařství na Moravě, Slovensku i v Čechách. Byly vymezeny přesné metody jak z nefunkčních a malých vinic zbudovat fungující vinařský průmysl. Hlavními cíly bylo přejít od individuálního a rozdrobeného hospodaření k družstevní velkovýrobě, zavádění mechanizace agrotechnických metod práce a přechod k plánovanému budování nových vinic.

Výhody kolektivního hospodaření byly hlavně v menších finančních nákladech na obnovu a údržbu vinic. Plánem socialistického vinařství bylo, zajistit soběstačnost ve

¹⁸ Doležal, 1999

výrobě, tak aby se k nám nemuselo dovážet ze zahraničí a import byl pouze ke zpestření trhu. Ještě v sedmdesátých letech dvacátého století tvořil dovoz do ČSSR 70%.

Plocha vinohradů se začala za socialismu rozrůstat. V roce 1949 byla rozloha českých vinohradů necelých 200 ha. V roce 1953 však nalezneme ve směrnících vinařského rozvoje plán na náhradu přestárých vinic a výsadbu nových z stávajících 300 ha vinohradů v Čechách na 600 ha.²⁰

K rozvoji vinařství za socialismu přispělo také zakládání a rozvoj vinařských ústavů. Vycházely odborné knihy s vinařskou problematikou, které měly sloužit k zvyšování vzdělanosti vinařů.

Vína z Čech v této době byla považována za velmi kvalitní a vysoce jakostní.

V období socialismu také stoupala průměrná spotřeba vína na obyvatele. Zatím co v roce 1950 byla roční spotřeba na jednoho obyvatele 4,1 litru vína, v roce 1970 už spotřeba činila 7,1 litru vína na jednoho obyvatele²¹

V tomto období byla nejdůležitějšími ukazateli masovost a kvantita. Tradice vinařství a folklór, který je provázel, byly zdůrazňovány pouze na Moravě.²²

3.4 Vinařství v Čechách po roce 1989

Změna režimu v České republice se dotkla i vinařství v Čechách. Vinařský průmysl, za socialismu, budovaný na zásadách velkovýroby, začal ztrácet na významu. Vinařská družstva se začala osamostatňovat a bylo jim umožněno, aby vešla na trh s vlastními víny, která byla dříve monopolizována závody vinařských podniků.

Problémem pro vinařství po roce 1989 bylo vyřešení majetkových vztahů mezi vinaři a restituenty, kteří v drtivé většině neměli k vinařství žádný vztah. Tento problém se vleče od roku 1989 až do dnešních dnů. Mnoho vinohradů, po vydání novým vlastníkům, zůstávají neobhospodařovaná, leží ladem a zarůstají travou.

¹⁹ Hauf, 1989

²⁰ Průcha, 1953

²¹ Kraus a kol., 1999

²² Doležal, 1999

Problémem je v devadesátých letech pro vinaře navíc tržní hospodářství, které pro vinaře znamená především cenovou konkurenci. Jsou k nám dovážena levná dovozová vína ze zahraničí, navíc dotovaná a pokud chtějí vinaři přežít, jsou nuceni vyrábět co nejlevněji, což má vliv i na kvalitu vín. Obchody jsou zavaleny levným zahraničním krabicovým vínem, což má za následek, že i vinaři v Čechách přecházejí k tomuto obalu. Lidé v této době dávají přednost levnému a nekvalitnímu vínu, na kvalitní vína nemají v drtivé většině finanční prostředky. Tyto problémy se projeví i na samotné výměře vinohradů, které se snižovaly.

Až v roce 1994, zavedlo ministerstvo zemědělství, přímé dotace na obnovu vinohradů. Díky tomu se zastavil katastrofický úpadek českého vinařství.²³

Po legislativních úpravách v roce 1995 došlo k velkému rozvoji vinařství v Čechách. Začalo docházet ke zvyšování kvality vín, zejména zlepšením agrotechnických metod při ošetřování vinic a rozsáhlým investicím do moderních technologických zařízení. Jedním z hlavních důvodů bylo i zvyšování zájmu spotřebitelů. Zájem obyvatel o víno se zvýšil i vydáváním literatury na téma víno, spolu s televizními pořady o víně. Oblibu vína začala zvyšovat i vinařská turistika a speciální programy zaměřené na poznávání vína. Zvýšený zájem o víno a masivní podpora státu, zapříčinilo i zvýšení plochy vinic. Nezměnila se jenom rozloha vinic, ale i odrůdová skladba ve prospěch výroby vín jakostních.

Zvýšení kvality a orientace na výrobu vín jakostních, vedla i ke zvýšení konkurenceschopnosti vín v zahraničí.

V současné době se v Čechách nachází 2 810 ha viničních tratí, z toho plocha registrovaných vinic tvoří 730,5 ha.

²³ Kraus a kol., 1999

4 LEGISLATIVA VINAŘSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE

4.1 Právní úpravy ve vinohradnictví a vinařství po roce 1989

Změny v legislativě v oblasti vinohradnictví byly po roce 1989 upraveny pouze rámcově a to prováděcí vyhláškou k zákonu č.61/1964 Sb., o rozvoji rostlinné výroby.

Tyto právní předpisy byly těsně po samotové revoluci určitě pozitivní, ovšem v tržním hospodářství byly stále zastaralé a přestávaly plnit své funkce a navíc z velké části neodpovídaly mezinárodním předpisům. V roce 1990 přišla nutnost vinařského zákona, jenž by navazoval na přerušenu tradici z období Rakouska-Uherska. V souladu s asociační dohodou s Evropskou unií se došlo k přestavbě stávajícího systému technických norem.

Dne 26.5.1995 byl přijat zákon č.115/1995 Sb., o vinohradnictví a vinařství s účinností od 1.září 1995. Tomuto zákonu předcházela řada analýz, z nichž vyplynulo, že vinařství a vinohradnictví v České Republice, potřebuje úpravu samostatným zákonem a ne pouze v zákonem v rámci zákona o potravinách. Byl zřízen vinařský fond po vzoru německého systému samofinancování vinohradnictví a vinařství. Šlo tak hlavně o problém blížícího se vstupu České republiky do Evropské unie a s tím spojené povinné zastavení výsadby nových vinic a o nutnost obnovy stávajících vinic.

4.2 Vinařský zákon č.115/1995 Sb. a jeho úpravy

Tento zákon tvořil pouze kostru, na kterou bylo postupem času napojeno množství normativních textů. Například zřízení vinohradu byl upraven zákonem 50/1976 Sb., stavební zákon, výsadbu upravoval zákon č.92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin. Zákon č.115/1995 Sb., vymezoval práva a povinnosti pěstitelů vinné révy a vinařů, ale nedeřel řadu dalších problémů, které již byly vyřešené ve vinařském právu evropském.

Zákon č.115/1995 Sb. začal upřednostňovat kvalitu před kvantitou tím, že podnítil výrobu vín přívlaskových. A měl za následek potlačování konzumace nekvalitních stolních a levných krabicových vín. Jenž byly velkým problémem porevolučního vinařství u nás, jak bylo uvedeno v kapitole 2. Vinařství v Čechách po roce 1989.

Novelou č.216/2000Sb., se zákon přibližoval evropským normám a vymezoval mnoho pojmů, které byli v předchozích úpravách opomenuty a navíc přesněji definoval stávající pojmy. Hlavním obsahem novely byla úprava ochrany vinné révy pěstované na vinicích vinařských regionů, vinařských oblastí, vinařských obcí a viničních tratí. Dále byla upravena ochrana vína, stanovením podmínek jeho výroby, zařazováním do tříd a označováním. Byly upraveny i podmínky dovozu vína a dohled nad plněním povinností, jenž nebylo upraveno v předchozím znění zákona č.115/1995 Sb. Novela navíc rozšiřovala omezení při výrobě vín o zákaz prodeje vína a jiných alkoholických nápojů vyrobených z vinných kalů, matolin a moštů zahuštěných a následně vodou ředěných. Důležité bylo také vymezení časového období, kdy je možné uvádět do prodeje burčák, a to na dobu mezi 15. srpnem a 30. listopadem téhož roku. Tato novela, podle názorů odborníků, představovala převzetí evropských norem pouze ze čtyřiceti procent.

Další novela přišla ve formě zákona č.50/2002 Sb. Tento zákon umožnil vznik Vinařského fondu, jako organizace, která s účastí státu podporuje vinohradnictví a vinařství a to i po vstupu do Evropské unie. Finanční prostředky Vinařského fondu jsou tvořeny hlavně příspěvky vinohradníků a vinařů. Odvody byly stanoveny za každý hektar vinice a za každý litr vyprodukovaného vína. Další značnou část příjmu tvoří stát, formou návratné finanční výpomoci. Vyjma prostředků na provoz Vinařského fondu směly být takto získané prostředky téměř výlučně využity na podporu výsadby vinic, jejich obnovu a dále na propagaci vína.²⁴

Samotné hospodaření, jakou je zemědělská činnost ve smyslu používání hnojiv, chemických postřiků a s tím spojená ochrana vod, půd a ovzduší, zvířat, rostlin, hmyzu a zdraví lidí, je podřízeno dalším zákonům a vyhláškám.

Vinařství, myšlena výroba vína od zpracování hroznů nebo moštů až po samotný prodej, je upravené dalšími předpisy. Jsou to hlavně tyto zákony: č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, č. 149/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele.²⁵

²⁴ Kraus a kol., 2005

²⁵ Kříž, 2003

4.3 Legislativní úpravy po vstupu ČR do Evropské unie

29. dubna 2004 byl přijat nový zákon č.321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů, který vstoupil v platnost 28. května téhož roku. Tento zákon odkazoval na nařízení Rady Evropského společenství a podrobně upravil problémy týkající se specificky České republiky.

Zákon zavedl nové rozdělování vinařských oblastí. Vznikly pouze dvě vinařské oblasti a to Morava a Čechy. Z původních šesti českých oblastí (litoměřická, pražská, mostecká, mělnická, roudnická a čáslavská) vznikly dvě podoblasti a to mělnická a litoměřická. A z původních deseti moravských oblastí (brněnská, bzenecká, kyjovská, mikulovská, mutěnická, Podluží, strážnická, uherskohradišťská a znojemská) vznikly pouze čtyři podoblasti, mikulovská, slovácká, velkopavlovická a znojemská. Tyto nově vzniklé geografické celky jsou důležité zejména pro charakteristiku produkce vína, a to hlavně jeho označování. Toto rozdělení vyšlo ze zkušeností samotných vinařů a velikosti nově zavedených vinařských oblastí, se přibližují běžným vinařským oblastem v Evropě. Přesto vinařská oblast Čechy je jednou z nejmenších vinařských oblastí v Evropě.

Další zásadní změnou bylo stanovení maximální výnosu z hektaru, 12 tun hroznů z jednoho hektaru za jeden vinařský rok. Do té doby nebyl v legislativě hektarový výnos nijak omezen. Toto omezení, má hlavně vliv na jakost produkovaných vín. V zájmu Evropské unie, ale i České republiky, je produkce vysoce jakostních vín. Velkovýrobci se snaží o zvýšení hranice hektarového výnosu alespoň na 15 tun hroznů z jednoho hektaru.

Dále bylo po 30.dubnu 2004 zakázáno rozšiřování stávajících produkčních viničních ploch. Nové výsadby jsou dovoleny pouze na základě zvláštního povolení. Zvláštní povolení vydává příslušná komise Evropské unie. Ustanovení o nové výsadbě je novou částí zákona o vinohradnictví a vinařství a vyšlo z platných předpisů Evropské unie.

4.3.1 Výsadba vinic po vstupu ČR do Evropské unie

Pokud se rozhodne vinohradník vysadit novou vinicí, po vstupu ČR do Evropské unie, musí splňovat určité podmínky.

Nová výsadba vinic je posuzována jako stavba. Podle zákona č.183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, výsadba vinic nepotřebuje stavební povolení, ani

nespadá pod ohlašovací povinnost. V zákoně se hovoří o rozhodnutí o změně využití území, kdy u vinice toto rozhodnutí vyžadují změny druhu pozemku přesahující výměru 300 m², zejména zřizování, úprav a rušení vinic.²⁶

Nová práva na výsadbu lze získat k nově prováděné výsadbě v rámci scelování pozemků nebo vyvlastněných ve veřejném zájmu anebo k založení porostů za účelem produkce roubů. Nově vytvořená práva na výsadbu jsou práva, která byla Českou republikou získána v procesu vyjednávání a jedná se o 2% z celkové rozlohy vinic v ČR ke dni vstupu ČR do Evropské unie.

Právo na opětovnou výsadbu získá pěstitel, jenž vinici vyklučil. Musí být využito před koncem osmého vinařského roku následujícího po vyklučení a nemusí být využito na stejný pozemek. Také může být převedeno na jiného pěstitele v rámci České republiky. Pokud by tohoto práva nebylo využito výše popsanými způsoby, bude převedeno do rezervy. Právo na opětovnou výsadbu může být využito i tři roky před vyklučením vinice, ovšem pouze za předpokladu, že žádající pěstitel prokáže, že nevlastní žádná nebo dostatečná práva na výsadbu zamýšlených ploch vinic.

Pokud vinohradník vysadil vinici po 1.5. 2004 bez povolení, jednalo by se o nepovolenou výsadbu a tato vinice by musela být na základě rozhodnutí ÚKZÚZ vyklučena. Pokud tak vinohradník neučinil dobrovolně, byla by vinice vyklučena na jeho náklady ÚKZÚZ.

Rezerva práv na výsadbu v sobě obsahuje práva na novou výsadbu, na opětovnou výsadbu a práva na výsadbu udělenou z rezervy. Tato práva lze využít do konce druhého vinařského roku následujícího po roce udělení.²⁷

²⁶ zákon č. 183/2006 Sb

²⁷ Tomšík-Sedlo, 2007

5 AKTUÁLNÍ STAV VINAŘSTVÍ V ČÁSLAVSKÉ OBLASTI

Čáslavskou vinařskou oblast tvoří 10 obcí, zařazených na seznam vinařských obcí. Celková výměra viničních tratí v těchto obcích je 791, 6124 ha. Celková výměra vysázených vinic je 26, 4178 ha. Osazená plocha vinic tvoří pouze 3,34 % z celkové rozlohy viničních tratí, osázené vinice se nachází v obcích Konárovice, Kutná Hora, Svatý Mikuláš a Vinaře. Výměry viničních tratí a vinic za jednotlivé obce viz tab.č 5.

Fungující vinařství, z hlediska pěstování vinné révy, se nachází pouze v obcích Konárovice, Kutná Hora, Svatý Mikuláš a Vinaře.

Tab.č 5: Katastrální výměry, výměry viničních tratí a vinic za jednotlivé obce

obec	Výměra obce (ha)	Viniční tratě (ha)	Vinice (ha)
Bílé Podolí	1 537	133,6672	0
Brambory	117	9,7439	0
Horka I	694	138,6106	0
Horušice	848	57,9016	0
Konárovice	1 082	55,01	1,303
Kutná Hora	3 305	152,7122	8,1616
Semtěš	502	196,9387	0
Svatý Mikuláš	1 782	7,6226	6
Vinaře	523	31,783	10,9532
Žehušice	895	7,6226	0
celkem	11285	791,6124	26,4178

Zdroj: vlastní zpracování podle údajů obecních úřadů obcí, 2010 a úřadu UKZUZ Oblekovice, 2010

5.1 Obce s fungujícím vinohradnictvím

5.1.1 Konárovice

Obec se ležící na nejjižnějším svahu Krakovanské tabule, je nejsevernější obcí sledované oblasti, nachází se východně od města Kolín, v ORP Kolín. K 1.1.2009 byl počet obyvatel v obci 752. Katastrální výměra obce činí 1 082 hektarů. Obec leží v nadmořské výšce 225 m.n.m. Největší firmy působící v obci jsou firma ARA, zabývající se výrobou nábytku a firma Agrocentrum, zabývající se prodejem, servisem a opravou zemědělské techniky značky John Deer. V obci se nachází také výzkumný ústav pro farmacii a biologii.

Vývoj vinařství v Konárovicích

Historie vinařství v Konárovicích se datuje už od středověku. Ve středověku se obec nacházela v prosperující vinařské oblasti, která se rozkládala kolem Kutné Hory a Kolína, většina produkovaného vína byla distribuována právě do těchto tehdy významných středověkých měst. Ovšem úpadkem vinařství v celé oblasti, důvody popsané v kapitole 3.1, upadalo i vinařství v Konárovicích.

Obnova a rozkvět vinařství v Konárovicích, přišel v 19.století, kdy začala obnova zašlé slávy toho vinařského kraje. O obnovu vinařství v oblasti se zasloužil zejména rytíř František Horský z Horskýfeldu (1801-1877), sídlící na panství v nedalekých Býchorech. František Horský byl významným průkopníkem zemědělského pokroku a zasloužil o velký rozvoj zemědělství, nejen této oblasti, ale byl vzorem v celé monarchii. František Horský začal obnovovat bývalé vinice na svahu od Týnce nad Labem až po Kolín. V tomto období vinařství v Konárovicích opět vzkvétalo. Opětovný úpadek ovšem přišel hned na počátku 20.století, kdy místní vinice zdecimoval révokaz a k obnově již nedošlo. Pěstování révy vinné v Konárovicích skončilo a místo ní se začali pěstovat jiné plodiny. V obci Konárovice se zachovali z tohoto období pouze pozůstatky starých vinic.

Na původních vinicích, byl od roku 1950 meruňkový sad. V 90.letech 20. století, zemřel majitel pozemků, kde se dříve nacházeli vinice. Pozemky propadli do vlastnictví obce, jelikož původní majitel neměl žádné dědice, pozemky zarůstaly křovinami a stali se obci spíše na obtíž.

V roce 1995 tyto pozemky, které byly obci spíše na obtíž, od obce koupil pan Ing. Dalibor Šabata, původem z jižní Moravy, který se rozhodl využít zdejší příznivé podmínky pro pěstování révy vinné a obnovit vinařství v Konárovicích. Pozemky byly značně zanedbané a zarostlé křovinami. Na pozemcích byly nalezeny pozůstatky původních vinic – čtyři hlavy révy vinné. V roce 1996 byly provedeny půdní rozbory, na jejichž základě byl zaslán návrh o zařazení do seznamu vinařských obcí. Návrh byl schválen a od roku 1996 byla obec Konárovice zařazena do seznamu vinařských obcí a spadala do tehdejší vinařské oblasti čáslavské. Ve stejném roce započala první výsadba révy vinné.

Současný stav

V dnešní době se nacházejí v obci Konárovice 2 viniční tratě – V hájku a Zadní zájezd, s celkovou výměrou 55 ha. Z toho výměra osázených registrovaných vinic je 1,303 ha. Výměra vinice na viniční trati Zadní zájezd je 0,7275 ha a výměra vinice na viniční trati V hájku je 0,5755 ha.

Obr.č.2: Vinice na viniční trati Zadní zájezd v obci Konárovice

zdroj: archiv autora

Tab.č.6 : Výměry viničních tratí a registrovaných vinic v obci Konárovice

Viniční trať	Celková výměra (ha)	Výměra osázených, registrovaných vinic (ha)
V hájku	31,347	0,5755
Zadní zájezd	23,662	0,7275
celkem	55,01	1,303

Zdroj: Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský Oblekovice, 2010

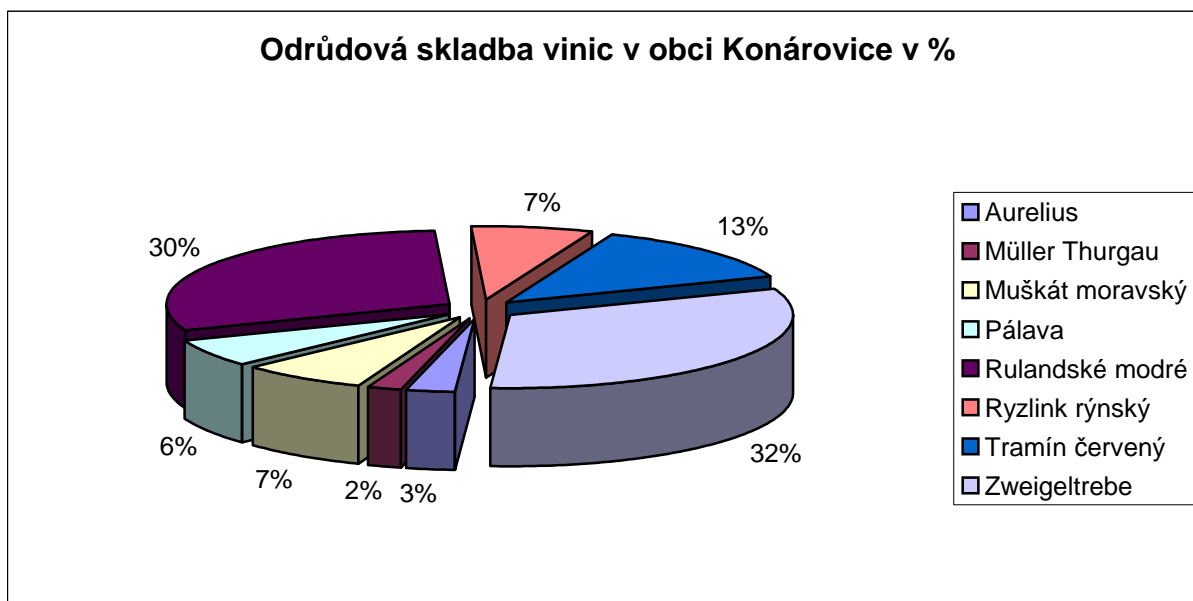
Odrůdová skladba révy vinné na vinicích v Konárovicích, je i přes poměrně malou rozlohu pestrá. Pěstují se zde odrůdy – Aurelius, Müller Thurgau, Muškát moravský, Pálava, Rulandské modré, Ryzlink rýnský, Tramín červený a Zweigeltrebe. Největší podíl tvoří odrůda Zweigeltrebe, která se pěstuje na 0,4155 ha a Rulandské modré na 0,39 ha.

Tab.č.7 :Odrůdová skladba vinic v obci Konárovice

odrůda	výměra (ha)	Podíl na celkové výměře (%)
Aurelius	0,0375	2,88
Müller Thurgau	0,025	1,92
Muškát moravský	0,0925	7,10
Pálava	0,08	6,14
Rulandské modré	0,39	29,93
Ryzlink rýnský	0,0925	7,10
Tramín červený	0,17	13,5
Zweigeltrebe	0,4155	31,89
celkem	1,303	100,00

Zdroj: Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský Oblekovice, 2010

Obr.č.3 :Odrůdová skladba vinic v obci Konárovice (%)

Zdroj: Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský Oblekovice, 2010

V obci je pouze jeden registrovaný vinař, Ing.Dalibor Šabata, který je zároveň majitelem všech vinic v obci.

Pan Ing.Dalibor Šabata je vlastníkem firmy Na Vinici s.r.o., jenž provozuje vinařství v obci Konárovice. K vinohradům patří i moderní sklepní hospodářství s nejnovější technologií na zpracovávání hroznů, odstopkování, odkalování moštů, řízené kvašení až po zrání v sudech typu barrique. Ročně je zde zpracováno v průměru 8-10 tun hroznů, část hroznů pro pokrytí produkce je odkupována z jižní Moravy, z obce Hlohovec. Velikostně je řazeno, toto vinařství, k menším vinařstvím s roční produkcí v řádu několika tisíc lahví. Prodej vína je možný pouze v místě a to většinou formou pořádání akcí v místním vinném sklípku, kde je zajištěna i možnost ubytování, tento způsob nejčastěji využívají firmy, pro pořádání firemních akcí. V současné době, co se týče marketingu, se vinařství prezentuje formou internetových stránek www.vino-konarovice.cz. Do budoucna je cílem tohoto vinařství, alespoň zachovat současný stav, případně v budoucnu rozšířit.

Obr.č4: Sklepní hospodářství v obci Konárovice

zdroj: archiv autora

5.1.2 Kutná Hora

Vinařská obec Kutná Hora, mající status města, se nachází ve východní části Středočeského kraje, přibližně 70 km východně od Prahy. Kutná Hora je obcí s rozšířenou působností, do správní obvodu ORP Kutná Hora spadá 52 obcí. Počet obyvatel k 1.1.2009, byl v Kutné Hoře 21 646. Katastrální výměra obce činí 3 305 ha. Kutná Hora leží v nadmořské výšce 254 m.n.m.

Ve středověku byla Kutná Hora druhým nejvýznamnějším městem v Čechách, hned po Praze. Důvodem byla těžba stříbra v místních dolech, v dobách největší slávy přesahoval počet obyvatel v Kutné Hoře 100 000 obyvatel. Po úpadku dolování stříbra, upadal i význam Kutné Hory. Dnes je Kutná Hora významným turistickým centrem regionu, zapsána od roku 1995 do seznamu UNESCO.

Co se týče dnešní ekonomické charakteristiky Kutné Hory, je Kutná Hora průmyslovým městem. Mezi největší zaměstnavatele patří průmyslový závod ČKD Kutná

Hora a.s., který zaměstnává v současné době kolem 2000 zaměstnanců. Dále pak Philip Morris ČR a.s., působící v tabákovém průmyslu, který zaměstnává v současnosti přes 1100 zaměstnanců, součástí tabákového průmyslu v Kutné Hoře je i společnost PST-CLC a.s. se sídlem v Ostravě a zajišťuje skladování a logistiku pro Philip Morris ČR a.s., v současnosti zaměstnává 60 zaměstnanců a tento počet by se měl v říjnu 2010 navýšit z důvodů výstavby nových skladových prostor a zvýšení objemu výroby firmy Philip Morris ČR a.s. . Nově vzniklá pobočka firmy Foxconn Technology CZ s.r.o., která otevřela svůj výrobní závod v Kutné Hoře v červnu 2008, zabývá se výrobou elektronických zařízení a zaměstnává více jak 2000 zaměstnanců, do budoucna se předpokládá s rozšířením výroby a zvýšením počtu zaměstnanců až na 5000. Další významní zaměstnavatelé působící v obci jsou Unikom a.s., působící v oblasti prodeje a skladování ovoce a zeleniny, živočišné výroby a produkce, firma Obila a.s., působící v oblasti nákupu, prodeje a skladování zemědělských produktů, výrobou krmných směsí a řepkového oleje, prodejem chemických postřiků a hnojiv pro zemědělství, a firma Triant a.s., zabývající se výrobou nábytku.

Vývoj vinařství v Kutné Hoře

Nejstarší zmínka o vinařství v Kutné Hoře pochází z roku 1101, a to v tehdejší Malín, dnes spadající do katastru Kutné Hory. Ve 12.století je založen cisterciácký klášter v Sedlci a s příchodem mnichů se začala réva vinná ve velkém pěstovat i v Kutné Hoře, prvními zakladateli vinic v Kutné Hoře byli právě mniši z tehdejších klášterů, kteří zakládali vinice na svazích neškaredických, perštejnských, kaňkovských a za Lorcem. V roce 1497 vydal král Vladislav nový viniční rád na Horách Kutných a staral se o zakládání nových vinic. Brzy poté začali pěstovat révu vinnou i místní sedláci.

K velkému úpadku vinařství v Horách Kutných došlo, tak jako v celých Čechách, po třicetileté válce. Vinice byly zpustošené a k obnovám nedocházelo, z důvodu rozvoje průmyslu, zejména pivovarnictví, které vytlačelo náročnější a dražší výrobu vína.

Dle sčítání z roku 1910 byl v Kutnohorském vinařství 9 865 keřů révy vinné. V roce 1963 vzniklo v Kutné Hoře ovocnářské družstvo, které mělo na starosti i zbytky

místního, dříve tak slavného, vinařství. V roce 1973 byli dle dostupných zdrojů v Kutné Hoře pouze dvě vinice²⁸

V roce 1974 došlo ke sloučení Kutné Hory se státním statkem Čáslav a roce 1977 započala částečná obnova starých vinohradů v Kutné Hoře. V roce 1993 došlo k rozdělení státního statku Čáslav a výměra vinohradů v Kutné Hoře byla 4,6 ha. O vinohrady se v Kutné Hoře začalo starat Družstvo Vitamína, jehož hlavní činností nebyla jenom výroba vína, ale především prodej ovoce a jiných zemědělských produktů. Péči o vinice má v družstvu na starosti pan Radim Hanuš. Družstvo Vitamína v roce 1998 vysázela 2,5 ha nových vinic. Kapacita sklepního hospodářství byla malá a zásoby postačovaly pouze pro místní region a mimo něj nebyly distribuovány. Družstvo Vitamína v roce 1999 hospodařilo na 7,5 ha vinic a kapacita sklepa činila 20 000 litrů vína.

V roce 2002 vznikla v Kutné Hoře malá vinařská firma Vinné sklepy Kutná Hora s.r.o., která odkoupila vinice od družstva ovocnářů Vitamína. První sklizeň této firmy byla v roce 2003.

Současný stav

V současnosti se ve vinařské obci Kutná Hora nachází 12 viničních tratí- Na skále, Na Šafrancích, Pod hřbitovem, Pod chrámem sv.Barbory, Pod Jezuitskou kolejí, Pod Kuklíkem, Pod Sukovem, Sukov, U dubu, U sv.Trojice, Velká stráň a Vinice. Celková výměra viničních tratí v obci je 152,7122 ha. Výměra osázených registrovaných vinic je celkem 8,1616 ha, z toho 7,6616 ha vinic produkujících hrozny a 0,5 ha tvoří nově osázená vinice „Pod Barborou“ na viniční trati Pod Jezuitskou kolejí, která zatím neprodukuje, první sklizeň na této vinici se očekává až v roce 2012. Výměry a podíl viničních tratí v Kutné Hoře viz. tab. č.8 a obr.č.5.

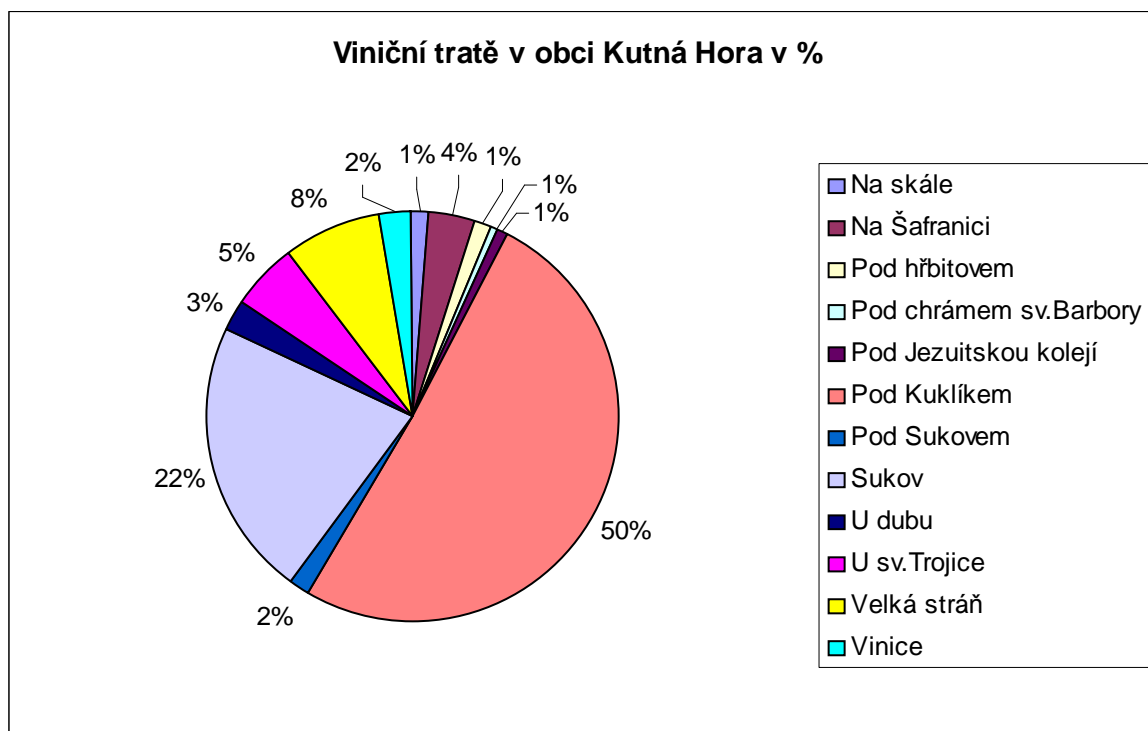
²⁸ Hauf, 1973

Tab.č.8: Výměry viničních tratí a registrovaných vinic v obci Kutná Hora

Viniční trať	Celková výměra (ha)	Výměra osázených registrovaných vinic (ha)
Na skále	2,1197	0
Na Šafrancích	5,5156	0
Pod hřbitovem	2	0
Pod chrámem sv.Barbory	1,1552	0
Pod Jezuitskou kolejí	1,2431	0,5
Pod Kuklíkem	76,9148	2,56
Pod Sukovem	2,8321	0
Sukov	33,2888	5,1016
U dubu	3,8637	0
U sv.Trojice	8,2321	0
Velká stráň	11,8522	0
Vinice	3,6949	0
celkem	152,7122	8,1616

Zdroj: Městský úřad Kutná Hora-2010, ÚKZUZ-2010

Obr.č.5 : Viniční tratě v obci Kutná Hora v %

Zdroj: vlastní zpracování - Městský úřad Kutná Hora-2010, ÚKZUZ-2010

Na vinicích v Kutné Hoře se pěstují odrůdy révy vinné André, Cabernet Moravia, Hibernál, Chardonnay, Lena, Müller Thurgau, Muškát moravský, Pola, Prim, Rulandské šedé, Ryzlink rýnský, Ryzlink vlašský, Směs moštová bílá, Směs stolní, Svatovavřínecké, Tramín červený a Veritas. Na nově vysazené vinici pod Barborou se pěstuje na ploše 0,5 ha hlavně odrůda Rulandské modré, kteří tvoří 95% rozlohy nově vysázené vinici, zbývajících 5% výměry vinice tvoří starobylá odrůda Tramín bílý a takzvaný ukázkový řád, kde si budou moci návštěvníci shlédnout méně známé odrůdy jako je Ryzlink zlatý, Muškátel, Sauvignon šedý, Chrupka bílá a Chrupka červená. Výměry jednotlivých odrůd, na vinicích v Kutné Hoře, v tabulce č.9.

Tab.č. 9: Odrůdová skladba produkujících vinic v obci Kutná Hora

odrůda	Výměra (ha)	Podíl na celkové výměře (%)
André	0,0284	0,37
Cabernet Moravia	0,0569	0,74
Hibernál	0,2274	2,97
Chardonnay	0,6	7,83
Lena	0,0569	0,74
Müller Thurgau	0,54	7,05
Muškát moravský	0,1706	2,23
Pola	0,27	3,52
Prim	0,405	5,29
Rulandské modré	0,8616	11,25
Rulandské šedé	0,1	1,31
Ryzlink rýnský	0,5604	7,31
Ryzlink vlašský	0,1137	1,48
Směs moštová bílá	0,1801	2,35
Směs stolní	0,4622	6,03
Svatovavřínecké	2,1	27,41
Tramín červený	0,9	11,75
Veritas	0,0284	0,37
celkem	7,6616	100,00

Zdroj: Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský Oblekvice, 2010

Obr.č.6: Vinice Pod Barborou v obci Kutná Hora

zdroj: archiv autora

Ve vinařské obci Kutná Hora jsou pouze 2 registrovaní pěstitelé a to pan Jozef Žáček a Vinné sklepy Kutná Hora s.r.o.. Pěstitel Jozef Žáček, hospodaří na viniční trati pod Kuklíkem, na vinici o rozloze 2,56 ha. Zbývající vinice, tedy 5,6019 ha, patří společnosti Vinné sklepy Kutná Hora s.r.o.

Obr.č.7: Vinice Sukov v obci Kutná Hora

zdroj: archiv autora

Nejvýznamnějším pěstitelem jsou v Kutné Hoře právě Vinné sklepy Kutná Hora s.r.o. Produkce tohoto vinařství činí kolem 30 000 lahví vína ročně. Tato společnost je také vlastníkem nově vysázených vinic v obcích Svatý Mikuláš a Vinaře, o celkové rozloze 16,75 ha. Do budoucna se chystá výsadba nových vinic o celkové výměře 30 ha, na viničních tratích v Kutné Hoře. Společnost, díky kvalitě svých vín, oceňovaných na významných českých přehlídkách a soutěžích vín, a díky dobrému marketingu se začíná dostávat do podvědomí obyvatel v regionu a jeho obliba v regionu roste. Firma se prezentuje v současnosti, nejen na přehlídkách a soutěžích vín, ale hlavně pořádáním různých akcí ve svém vinném sklípku, reklamě v regionálních tiskovinách a objevují se i billboardy, propagující jejich víno. Tato společnost je příslibem toho, že vinařství v Kutné Hoře nezanikne, naopak bude se ještě rozšiřovat.

5.1.3 Svatý Mikuláš

Obec Svatý Mikuláš leží severní části ORP Kutná Hora, 4 km severovýchodně od Kutné Hory. K 1.1.2009 měla obec 769 obyvatel. Katastrální výměra obce je 1782 ha. Obec leží v nadmořské výšce 206 m.n.m. Svatý Mikuláš je především zemědělskou obcí, největším zaměstnavatelem v obci je ZOS Kačina, a.s., zemědělská společnost, zabývající se chovem skotu a prasat, pěstováním obilovin, cukrovky, zeleniny a brambor a finalizací zelinářských produktů. Společnost zaměstnává 200 zaměstnanců.

V historii se zde tradičně pěstovala réva vinná na svahu Na vinici, dnes se tato lokalita jmenuje U borku. Ovšem ve 20.století až dodnes, nejsou o pěstování révy vinné v obci zmínky.

Dnes se nachází v obci jedna viniční trať- U borku o celkové výměře 7,6226 ha. V roce 2004 rozhodlo zastupitelstvo obce o zachování této viniční tratě. Vlastníkem pozemků na viniční trati U Borku byl stát, který dal pozemky do správy Zámku Kačina. Pozemky byly pronajaty kutnohorskému vinařství, jmenovitě firmě Vinné sklepy Kutná Hora, s.r.o., které zde v dubnu 2010 vysázely 6 ha vinice

Tab.č.10 : Výměry viničních tratí a registrovaných vinic v obci Svatý Mikuláš

Viniční trať	Celková výměra (ha)	Výměra osázených registrovaných vinic (ha)
U Borku	7,6226	6,00
celkem	7,6226	6,00

Zdroj: obec Svatý Mikuláš, 2010

Obr.č.6: Vinice U studánky v obci Svatý Mikuláš, osázená v dubnu 2010

zdroj: archiv autora

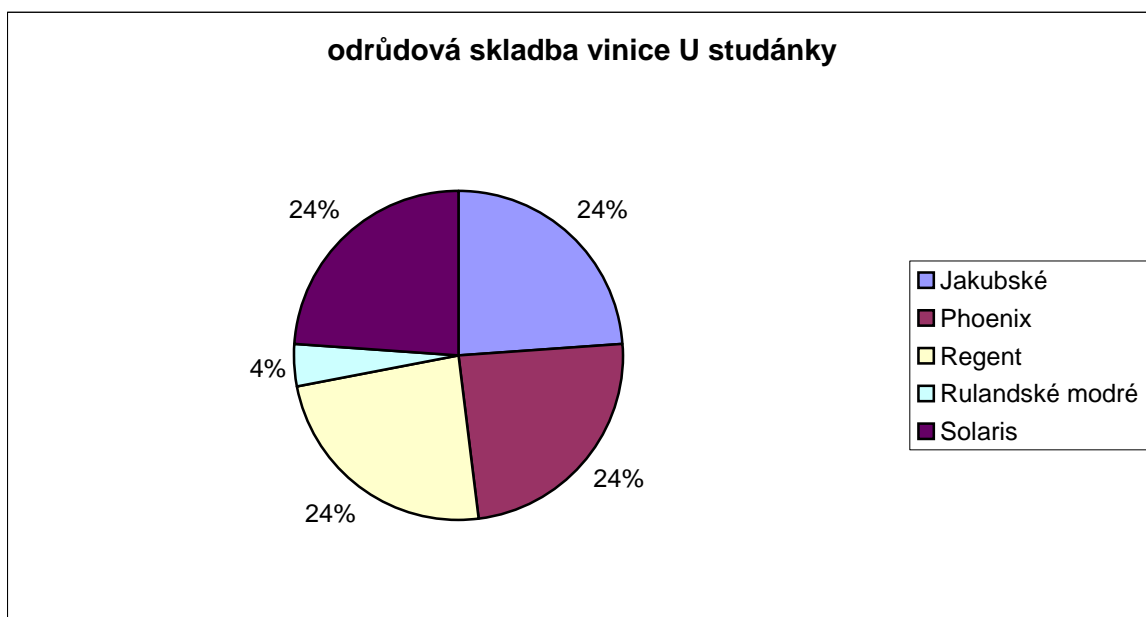
Vinice na viniční trati u Borku, byla vysázena v dubnu 2010, má název U studánky. První sklizeň bude nejdříve za 3 roky, což je doba po které začíná nově osázená réva vinná plodit. Na vinici o výměře 6 ha, byly vysázeny odrůdy Phoenix, Solaris, Regent, Jakubské a Rulandské modré. Lokalizace vinice U studánky, v rámci obce Svatý Mikuláš viz. příloha č.4.

Tab.č11 : Odrůdová skladba vinice U studánky

odrůda	výměra (ha)	Podíl na celkové výměře (%)
Jakubské	1,44	24
Phoenix	1,44	24
Regent	1,44	24
Rulandské modré	0,24	4
Solaris	1,44	24
celkem	6	100

Zdroj: Vinné sklepy Kutná Hora, 2010

Obr.č.9 :Odrůdová skladba vinice U studánkyv %

Zdroj: Vinné sklepy Kutná Hora, 2010

5.1.4 Vinaře

Obec Vinaře se nachází ve východní části ORP Čáslav. Počet obyvatel k 1.1. 2009 byl 261 obyvatel. Katastrální výměra obce je 523 ha. V obci nenachází žádná větší firma, a ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždí za prací do nedaleké obce Dolní Bučice, a do Čáslavi. Obec leží v nadmořské výšce 265 m.n.m.

Vývoj vinařství ve Vinařích

Jak už název obce napovídá, tradice vinařství má v obci dlouhou historii. První písemné zmínky o obci pocházejí z roku 1192. Vinná réva se zde začala pěstovat ve 13.století, vinnou révu pěstovali mniši z Vilimovského kláštera. Vinařství v obci upadlo během třicetileté války.

V roce 1936 zanikl poslední vinohrad v obci. K obnově vinařství v obci dochází až v roce 1953, kdy byla započata opětovná výsadba révy vinné. Touto výsadbou byl pověřen pan Múčka, absolvent Bzenecké vinařské školy. V obci bylo vysázeno 11 ha vinic. Nejúrodnějším rokem byl rok 1973, kdy se sklídilo celkem 11343 kg hroznů z 1 ha vinic. Naopak nejhorším rokem byl rok 1985, kdy mimořádné mrazy zapříčinily nulovou úrodu.

Po roce 1989, nastal rozpad socialistické zemědělství a nový nájemce, který hospodařil ve Vinařích, přivedl místní vinařství k úpadku.

V roce 1999 vstupuje do vinařství ve Vinařích Havlíčkobrodská firma Linek s.r.o. a dochází k částečné obnově.

Od roku 1999 byly v obci registrované 3 viniční tratě – Bílá hůra, Na příčce a Nad čihadlem o celkové výměře 41,26 ha. 7.prosince 2005, došlo z usnesení zastupitelstva, ke sloučení těchto 3 viničních tratí, do jediné viniční tratě Na příčce, celková výměra této viniční tratě činila 31,5 ha.

Současný stav

Dne 21.srpna 2006 byla podána žádost a zařazení parcely o výměře 0,26 ha do stávající viniční tratě Na příčce. Tomuto požadavku bylo vyhověno a s platností od 7.dubna 2010 je celková výměra viniční tratě Na příčce 31,783 ha. Viniční trať je jedinou viniční tratí v obci.

V obci se nachází 2 vinice, obě na jediné viniční trati v obci – Na příčce. První vinice se nachází v části obce Vinaře -Vinice, její celková výměra činí 0,2032 ha, vinice je v produktivním stádiu. Druhá vinice- vinice Na příčce, se nachází na bývalé vinici, která byla před časem vyklučena a na jaře 2010 znovu osázena, první sklizeň se očekává nejdříve za 3 roky, celková výměra této nově osázené vinice je 10,75 ha.

Tab.č. 12: Výměry viničních tratí a registrovaných vinic v obci Vinaře

Viniční trať	Celková výměra (ha)	Výměra osázených registrovaných vinic (ha)
Na příčce	31,783	10,9532
celkem	31,783	10,9532

Zdroj: obec Vinaře, 2010

Na nově osázené vinici o výměře 10,75 byly vysázeny odrůdy: Cabernet Cortis, Dornfelder, Hibernal, Rulandské modré, Rulandské šedé a Tramín červený viz. tab.č.13.

Na plodící vinici o výměře 0,2032 ha je odrůdová skladba následující: Frankovka, Chardonnay, Modrý Portugal, Müller Thurgau, Prim a Zweigeltrebe.

Tab.č 13: Odrůdová skladba vinice Na příčce, vysázené na jaře 2010

odrůda	výměra (ha)	Podíl na celkové výměře (%)
Cabernet Cortis	0,5375	5
Dornfelder	2,0425	19
Hibernal	2,0425	19
Rulandské modré	2,0425	19
Rulandské šedé	2,0425	19
Tramín červený	2,0425	19
celkem	10,75	100

Zdroj: Vinné sklepy Kutná Hora, 2010

Tab.č 14: Odrůdová skladba vinice Nad hospodou

odrůda	výměra (ha)	Podíl na celkové výměře (%)
Frankovka	0,0611	30,07
Chardonnay	0,0203	9,99
Modrý Portugal	0,0205	10,09
Müller Thurgau	0,0202	9,94
Prim	0,0205	10,09
Zweigeltrebe	0,0606	29,82
celkem	0,2032	100,00

Zdroj: Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský Oblekovice, 2010

V současné době jsou majitelem vinic v obci Vinné sklepy Kutná Hora, s.r.o.

V obci je pouze 1 registrovaný vinař, a to pan Múčka.

Lokalizace vinic v rámci obce Vinaře viz. příloha č.5

Obr.č.7: Vinice Na příčce v obci Vinaře, osázená v dubnu 2010

zdroj: archiv autora

5.2 Obce bez fungujícího vinohradnictví

Jedná se obce, zařazené do seznamu vinařských obcí, s registrovanými viničními tratěmi, kde se momentálně nenachází žádné fungující vinohrady.

5.2.1 Bílé Podolí

Obec Bílé Podolí se nachází v severní části ORP Čáslav. Počet obyvatel k 1.1.2009 byl 592 obyvatel. Katastrální výměra obce je 1537 ha. Obec leží v nadmořské výšce 230 m.n.m. Jedinou významným zaměstnavatelem v obci je firma SADY, s.r.o Bílé Podolí, která se zabývá ovocnářskou a rostlinnou výrobou, počet stálých zaměstnanců je 40, další zaměstnanci jsou přibíráni během sklizně v sadech na výpomoc.

V obci se réva vinná nepěstovala a nepěstuje. Obec byla zařazena na do seznamu vinařských obcí na základě vytipování vhodných pozemků pro vinice v této oblasti a byly zde zřízeny 2 viniční tratě- K průhonu (71,3 ha) a Na obíčkách (62,3672 ha). Celková výměra těchto viničních tratí v obci činí 133,6672 ha. V současnosti se na těchto viničních tratích nacházejí ovocné sady společnosti SADY, s.r.o Bílé Podolí.

Obr.č.8: Viniční tratě v obci Bílé Podolí

zdroj: archiv autora

Zastupitelstvo obce se 23.11.2005 schválilo návrh na vyloučení viničních tratí ze seznamu a tím i odebrání statusu vinařské obce. Důvodem byla hlavně skutečnost, že se na viničních tratích nacházejí ovocnářské sady společnosti SADY, s.r.o Bílé Podolí, která by nedostala dotace z evropských fondů na obnovu starých sadů, pokud se nacházejí na viničních tratích. Žádost nesplňovala všechny potřebné formality a byla vrácena. Obec poslala novou žádost o vyřazení viničních tratí z registru dne 31.3.2010.

Tab.č. 15: Výměry viničních tratí v obci Bílé Podolí

Viniční trať	Celková výměra (ha)
K průhonu	71,3
Na obíčkách	62,3672
celkem	133,6672

Zdroj: obecní úřad Bílé Podolí, 2010

5.2.2 Brambory

Obec Horka I se nachází v severní části ORP Čáslav. Počet obyvatel k 1.1.2009 byl 99 obyvatel. Katastrální výměra obce je 694 ha. Obec leží v nadmořské výšce 117 m.n.m. Jedná se o nejmenší obec čáslavské vinařské oblasti. V obci se nenachází žádná firma, ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždí za prací do okolních obcí, nejčastěji Bílé Podolí, Dolní Bučice a Čáslav.

V obci Brambory se vinná réva nepěstovala a na seznam vinařských obcí byla zařazena, pouze na základě zřízení viničních tratí v obci v roce 2000, které byly zřízeny z důvodu příznivých přírodních podmínek pro pěstování révy vinné. V současnosti se v obci nacházejí 2 viniční tratě – Nade vsí (4,5325 ha) a U luhů (5,2114 ha), o celkové rozloze 9,7439 ha. Do budoucna obec neplánuje výsadbu vinic.

Tab.č. 16: Výměry viničních tratí v obci Brambory

Viniční trať	Celková výměra (ha)
Nade vsí	4,5325
U luhů	5,2114
celkem	9,7439

Zdroj: obecní úřad Brambory, 2010

5.2.3 Horka I

Obec Horka I se nachází v severní části ORP Čáslav. Počet obyvatel k 1.1.2009 byl 374 obyvatel. Katastrální výměra obce je 694 ha. Obec leží v nadmořské výšce 211 m.n.m. Jedinou společností působící v obci Horka I je společnost Pinelli, s.r.o., působící v oblasti výroby a prodeje energetických nápojů a speciálních nápojů, mezi produkty této firmy patří energetické nápoje Semtex, Erectus, Iso sprint, Semtex forte a Green tea. Společnost v současné době zaměstnává 45 zaměstnanců. Většina ekonomicky aktivního obyvatelstva za prací dojíždí do Čáslavi, Žehušic, Dolních Bučic a Kutné Hory.

Vinařství v obci fungovalo před rokem 1989, kdy zde pěstovalo JZD Žehušice révu vinnou na dnešní viniční trati Nad hospodou. Vinná réva po rozpadu JZD Žehušice pěstovali v Horce 3 pěstitelé na vinicích o celkové rozloze 3,4 ha. Vinařství zde fungovalo až do roku 2000, kdy byly vinice zrušeny. Přírodní podmínky v obci jsou pro pěstování

révy vinné příhodné a proto 9.listopadu 1999 byl ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským v Brně odeslán na obecní úřad v Horce I návrh na zřízení viničních tratí v obci dle zákona 115/95 Sb.. Návrh byl projednán a 20.ledna 2000 schválen.

V současnosti se nachází v obci Horka I 3 viniční tratě o celkové rozloze 138,6106 ha – Nad hospodou (24,2663 ha), Nad týneckou cestou (43,8631 ha) a Za bažantnicí (70,4812 ha). Staré vinice v obci byly vyklučeny a v současnosti se v obci nenachází žádná vinice. Obec byla požádána v roce 2010 o vystoupení ze seznamu vinařských obcí a o zrušení viničních tratí v obci. Obec na tuto výzvu nezareagovala. Do nejbližší době obec neplánuje obnovu vinařství v obci.

Tab.č. 17: Výměry viničních tratí v obci Horka I

Viniční trať	Celková výměra (ha)
Nad hospodou	24,2663
Nad týneckou cestou	43,8631
Za bažantnicí	70,4812
celkem	138,6106

Zdroj: obecní úřad Horka I, 2010

5.2.4 Horušice

Obec Horušice se nachází v severní části ORP Čáslav. Počet obyvatel k 1.1.2009 byl 374 obyvatel. Katastrální výměra obce je 848 ha. Obec leží v nadmořské výšce 228 m.n.m. Jedinou společností, působící v obci Horušice je společnost Sady Svobodná Ves, s.r.o., která podniká v oblasti pěstování ovoce, oprav zemědělských strojů a techniky, oprav nákladních automobilů a v silniční nákladní dopravě.

Z výsledků průzkumů v oblasti byla obec Horušice vytipována, jako lokalita s mimořádně příznivými podmínkami pro pěstování révy vinné. Dne 20.ledna 2000 projednali pracovníci oddělení ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského Znojmo-Oblekovice se zástupci obecního úřadu návrh viničních tratí v katastrálním území obce a následně schváleno. Schválení viničních tratí bylo podmíněno i zařazením obce Horušice do seznamu vinařských obcí, obec byla přičleněna do čáslavské vinařské oblasti.

V obci byly zřízeny 3 viniční tratě –Na jílku (18,2043 ha), Na bažantnici(29,5232 ha) a V korábu(10,1741 ha), o celkové výměře 57,9016 ha.

V roce 2005 byla obec vyzvána, ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským, ke zrušení stávajících viničních tratí. Zastupitelstvo odsouhlasilo návrh o zrušení viničních tratí a vynětí obce ze seznamu vinařských obcí a v roce 2005 byl tento návrh podán, žádosti nebylo z důvodu formálních chyb vyhověno a byla vrácena. Obec podala novou žádost o zrušení viničních tratí a vynětí ze seznamu vinařských obcí v dubnu 2010.

Tab.č.18 : Výměry viničních tratí v obci Horušice

Viniční trať	Celková výměra (ha)
Na jílku	18,2043
Na bažantnici	29,5232
U korábu	10,1741
celkem	57,9016

Zdroj: obecní úřad Horušice, 2010

5.2.5 Semtěš

Obec Semtěš se nachází v ORP Čáslav. Počet obyvatel k 1.1.2009 byl 264 obyvatel. Katastrální výměra obce je 502 ha. Obec leží v nadmořské výšce 369 m.n.m. V obci se nenachází žádná významná firma a ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždí za prací do nedalekého Bílého Podolí, Dolních Bučič, Čáslavi a Chrudimi.

Ke schválení viničních tratí v obci a zároveň zařazení do seznamu vinařských obcí došlo v roce 2000, na základě průzkumů místních podmínek pro pěstování révy vinné. Obec byla požádána v roce 2005 o zrušení viničních tratí v obci a vynětí ze seznamu vinařských obcí. 9.ledna 2006 bylo zastupitelstvem obce schváleno podání žádosti o zrušení viničních tratí a vyjmutí ze seznamu vinařských obcí. Žádost byla vrácena a obec posla novou žádost v dubnu 2010.

Celková výměra viničních tratí v obci je 196,9387 ha. V obci se nachází 5 viničních tratí- Nad Semtěší, Obcový, Pod kostelem, Skalnatý a Šimový. Údaje o výměře jednotlivých viničních tratí není k dispozici.

5.2.6 Žehušice

Obec Žehušice se nachází v ORP Čáslav, 7 km východně od města Kutná Hora a 6 km severně od města Čáslav. Počet obyvatel k 1.1.2009 byl 606 obyvatel. Obec leží v nadmořské výšce 220 m.n.m. Významnými firmami v obci je společnost Konifery, s.r.o., zabývající se maloobchodem a velkoobchodem s okrasnými dřevinami a rostlinami., dále pak pobočka firmy Paramo,a.s., zaměřující se na prodej pohonných hmot, maziv a olejů.

Vinařství v obci Žehušice mělo historické kořeny, ovšem od dvacátého století se zde réva vinná nepěstovala. V obci se nachází 1 viniční trať- Na Skále o výměře 7,6226 ha. 21.listopadu 2005 jednalo zastupitelstvo o zachování této viniční tratě, a bylo schváleno její setrvání v registru viničních tratí. Zájem o pěstování révy vinné měl v obci Žehušice pan Radim Hanuš, který nakonec z tohoto záměru upustil.

Tab.č. 19: Výměry viničních tratí v obci Žehušice

Viniční trať	Celková výměra (ha)
Na skále	7,6226
celkem	7,6226

Zdroj: obecní úřad Žehušice, 2010

Obr.č.9: viniční trať Na Skále v obci Žehušice

zdroj: archiv autora

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce popisuje specifický vývoj vinařství v Čechách. Legislativní úpravy vinařství po roce 1989, které ustavují vinařství nejen ve sledované oblasti ale na celém území České republiky.

Čáslavská vinařská oblast byla do roku 2004 samostatnou vinařskou oblastí v Čechách, od roku 2004 přišlo s novým zákonem č.321/2004 Sb. nové geografické vymezení a tato oblast byla zahrnuta do nově vzniklé vinařské podoblasti Mělnické.

Fyzicko-geografické podmínky pro pěstování révy vinné jsou ve sledované oblasti velmi příznivé a srovnatelné s podmínkami ve vinařských oblastech na jižní Moravě.

Vinařství ve sledované oblasti mělo svou slavnou historii, v současné době je situace úplně jiná. Z vinařství, kde se dříve pěstovala réva vinná skoro na všech vhodných polohách, dnes zbylo pouze torzo. Vinná réva se zde pěstuje zatím pouze na 26,4178 ha. Je to sice navýšení oproti stavu ve 20. století, ale zanedbatelná velikost oproti dobám dřívějším.

Po roce 1995, kdy se dařilo vinařství v celých Čechách za hojné podpory státu, byly velké plány i v čáslavské vinařské oblasti. V roce 2000 byly vytipovány vhodné místa, z hlediska fyzicko-geografického, pro pěstování révy vinné v této oblasti. Seznam vinařských obcí se rozrostl o obce Bílé Podolí, Brambory, Horušice, Semtěš, Svätý Mikuláš a Žehušice, kde byly zřízeny viniční tratě, nutné pro výsadbu révy vinné. Počítalo se s tím, že zde budou vysazovány nové vinice. Jedním z důvodů byl vinný „boom“ té doby. A jako další důvod byl, že se počítalo s tím, kdyby přišla nepředvídatelná událost, jako například přírodní katastrofa, choroba révy vinné, v oblastech na Moravě, aby se mohly vysázet vinice co nejdříve na těchto viničních tratích, které byly pro pěstování révy vinné ideální a nebyla tak ohrožena soběstačnost České republiky v produkci vína.

Po vstupu do Evropské unie, byly přijaty legislativní předpisy Evropské unie, na jejichž základě byla zastavena výsadba nových vinic. Česká republika měla v přístupových podmínkách stanovenou rezervu pouze 2% z celkové výměry vinic při vstupu do Evropské unie, čímž se zastavil i plánovaný rozmach vinařství v této oblasti. Například Vinné sklepy Kutná Hora, s.r.o. vysazují nové vinice a do budoucna se plánují další, je to velkým

problémem a rozvoj nemůže probíhat tak jak by bylo možné před vstupem do Evropské unie.

V současné době je vyvíjen tlak na vinařské obce v oblasti, kde se vinná réva nepěstuje, ale jsou na seznamu vinařských obcí, aby se vzdaly svých viničních tratí, z důvodů přesunování na jiné vhodné místa, především na jižní Moravě. V dubnu 2010 obce Horušice a Semtěš podaly žádost o vynětí ze seznamu vinařských obcí a zrušení viničních tratí, pouze z důvodu požádání ze strany ÚKZÚZ. Obec Bílé Podolí tuto žádost podala již dříve a to z důvodů využívání viničních tratí k jiným účelům. Obce Horka I a Brambory na žádost nezareagovaly.

Problémem této oblasti je především vztah místních obyvatel k vinařství, jejich neznalost a neinformovanost. Obce měli možnost před vstupem do Evropské unie realizovat vybudování fungujících vinařství v obci, kterou nevyužili. Obyvatelé v oblasti nemají vztah k vinařství jako je tomu například na Moravě, což je důvodem, proč se oblast nerozvíjela.

Do budoucna plánuje společnost Vinné sklepy Kutná Hora, s.r.o. rozšiřování vinic. Což je určitým příslibem do budoucna. Důležité bude zaměření na zvyšování kvality vín z oblasti, což by mohlo mít i vliv na další rozvoj vinařství v regionu.

Čáslavská vinařská oblast potřebovala, potřebuje a bude potřebovat pro rozvoj vinařství v regionu, jedince se vztahem k vínu a vinařství, jako byl pan Múčka, který měl velkou zásluhu na rozvoji vinařství v oblasti. S tím souvisí i větší informovanost laické veřejnosti v oblasti této problematiky.

SHRNUTÍ

Tato bakalářská práce charakterizuje fyzicko-geografické podmínky pro pěstování révy vinné ve sledované oblasti. Popisuje vývoj vinařství v Čechách, od jeho počátků. Analyzuje vinařskou legislativu v České republice, po roce 1989. V poslední části práce je popsán vývoj a současnost vinařství v jednotlivých vinařských obcích oblasti.

Summary

This bachelor thesis describes the physical – geographical conditions for the cultivation of vines in the followed area. Describes the development of viticulture in Bohemia, since its inception. Analyzes wine laws in the Czech Republic after 1989. The last par describes the development and present viticulture in each wine villages.

Klíčová slova – key words

vinařství, vinohradnictví – viticulture

viniční trať – vineyards

réva vinná- grape-vine

pěstování – production

odrůda – type

historie – history

vývoj – development

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

KNIŽNÍ ZDROJE

- [1] DEMEK, Jaroslav.m MACKOVČIN, Peter., BALATKA, Břetislav. *Zeměpisný lexikon České republiky. Hory a nížiny* Brno: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 206. 580 s. ISBN 80-86064-99-9
- [2] DOLEŽAL, Petr. *Lexikon českého vinařství*. Nový Bydžov: Specializované knižní nakladatelství vinařské literatury Petr+Iva, 1999. 271 s. ISBN 80-902748-1-1.
- [3] HAUFT, Jindřich.: *Nový brevír o víně*. Praha: Svépomoc, 1989. 336s. ISBN: 38-042-89
- [4] KONŮPKA, František. *Pěstování vinné révy: Jak zakládat a ošetřovat vinné hradby*. Praha: Vesmír, 1946. 95 s.
- [5] KRAUS, Vilém., FOFFOVÁ, Zuzana., VURM, Bohumil. *Encyklopedie českého a moravského vína 2.díl*. Praha: Praga Mystica, 2008. 311 s. ISBN 978-80-86767-09-3
- [6] KRAUS, Vilém a kol. *Réva a víno v Čechách a na Moravě*. 1. vydání. Praha : RADIX, 1999. 280s. ISBN 80-86031-23-3
- [7] KŘÍŽ, Jakub. *Právní úprava vinohradnictví a vinařství*. Brno: rukopis, 2003. 67 s.
- [8] LINHART, Pavel., SUK, Miloš., VÁLEK, Vratislav. *Vinařský atlas území české republiky*. Praha/Brno: DOLIN, s.r.o./ Moravské zemské muzeum, 2007. 226 s. ISBN 978-80-7028-311-0
- [9] PRŮCHA, Josef. *Vinařství* . Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1953. 156 s.

[10] QUITT, Evžen. *Klimatické oblasti ČSR, 1:500 000*, Brno: Geografický ústav ČSAV Brno, 1975

[11] SUK, Miloš., STEKLÍK, Jan. *Geologie a víno*. Brno: Moravské zemské muzeum, 1995. 68 s. ISBN 80-7028-067-9

[12] TOMÁŠEK, M. *Půdy České republiky*. Praha: Česká geologická služba, 2007. 68 s. ISBN 978-80-7075-688-1.

[13] TOMŠÍK, Pavel., SEDLO, Jiří. *Pesrpektivy vývoje a návrhy opatření politiky vinohradnictví a vinařství v České republice*. Brno: Mendlova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2007. 100 s. ISBN 978-80-7375-067-1

PRÁVNÍ PRAMENY

[14] zákon č.61/1964 Sb., o rozvoji rostlinné výroby.

[15] zákon č. 115/1995 Sb., o vinohradnictví a vinařství

[16] zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství

[17] vyhláška č.323/2004 Sb. , kterou se provádějí některá ustanovení zákona o vinohradnictví a vinařství

[18] vyhláška č. 324/2004 Sb., kterou se stanoví seznam vinařských podoblastí, vinařských obcí a viničních tratí

INTERNETOVÉ ZDROJE

[19] *Český statistický úřad STŘEDOČESKÝ KRAJ* [online]. [cit. 2010-04-8]. Dostupné z WWW: < <http://www.stredocesky.czso.cz/>>.

[20] *Český úřad zeměměřičský a katastrální* [online]. [cit. 2010-05-1]. Dostupné z WWW: < <http://nahlizenidokn.cuzk.cz/>>.

[21] *vína z Moravy, vína z Čech* [online]. [cit. 2010-04-1]. Dostupné z WWW: < <http://www.wineofczechrepublic.cz/>>.

OSTATNÍ ZDROJE

[22] Městský úřad Kutná Hora- odbor regionálního rozvoje a územního plánování, 2010

[24] Obecní úřady obcí Bílé Podolí, Brambory, Horka I., Horušice, Konárovice, Semtěš, Svatý Mikuláš, Žehušice, Vinaře, 2010

[25] Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský : Odbor trvalých kultur - Oddělení registru vinic Znojmo - Oblekovice , 2010

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
ČSSR	Československá socialistická republika
ha	hektar
hl	hektolitr
m.n.m.	metrů nad mořem
NUTS	nomenklatura územních statistických jednotek
ORP	obec s rozšířenou působností
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

SEZNAM PŘÍLOH

- 1 – mapa - lokalizace vinařské oblasti Čáslavské v rámci ORP
- 2 – mapa - rozlohy viničních tratí
- 3 – mapa – rozlohy vinic
- 4 – mapa - lokalizace vinic v obci Svatý Mikuláš
- 5 – mapa - lokalizace vinic v obci Vinaře